

Raadsmededeling openbaar

Nummer : 62-2026
Datum : 22 april 2026
B&W datum :
Beh. Ambtenaar : M. Kroezen
Portefeuillehouder : Rik van Lochem
Onderwerp : Ontwikkeling naar een Sterk Lokaal Team

Aanleiding:

We ontwikkelen een sterk lokaal team omdat we als gemeente een wettelijke én maatschappelijke opdracht hebben om inwoners passende, toegankelijke en samenhangende ondersteuning te bieden. Deze opdracht komt voort uit verschillende wetgeving binnen het sociaal domein¹ en vraagt van gemeenten om ondersteuning integraal en dichtbij inwoners te organiseren. Deze ontwikkeling sluit aan bij onze lokale ambities en wensen.

Landelijk wordt gezien dat huishoudens nu te vaak vastlopen in regels, doorverwijzingen en versnipperde hulp. Problemen binnen een huishouden hangen meestal samen en vragen daarmee om een team dat dichtbij is, breed kijkt, vroegtijdig signalen oppakt, passende ondersteuning inzet en waar nodig deskundigheid bijschakelt. Normaliseren is hierbij leidend: uitgaan van de eigen kracht van onze inwoners en hun netwerk en vragen zoveel mogelijk oplossen in het gewone leven. Een sterk lokaal team maakt het mogelijk om breed te kijken, eenvoudiger te handelen, vroegtijdiger in te stappen, en sneller passende ondersteuning te bieden, om te voorkomen dat hulpvragen escaleren en zwaardere vormen van zorg nodig zijn. In nauwe samenwerking met de sociale basis en het informele netwerk. Op deze manier versterken we eigen regie, zorgen we voor de meest passende oplossing en dragen we bij aan een toekomstbestendig, betaalbaar en inwonersgericht sociaal domein.

De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (0–100) versterken deze beweging. Gemeenten worden gevraagd om in 2028 schotten tussen domeinen te doorbreken en integraal te werken vanuit één herkenbaar en toegankelijk lokaal team. Dit team krijgt een spilfunctie in de ondersteuning van huishoudens, ook in situaties waarin sprake is van onveiligheid.

In het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming heeft het Rijk bepaald dat er een toenemende verantwoordelijkheid ligt bij het lokale team. Meer en complexere casuïstiek, inclusief veiligheids casuïstiek. Waar voorheen kon overdragen aan bijvoorbeeld Veilig Thuis of Jeugdbescherming, blijft het lokale team vaker zelf in regie en het vaste aanspreekpunt voor het gezin. Dit betekent een verschuiving in zowel capaciteit als expertise binnen het lokale team en een herinrichting van samenwerking met ketenpartners, die nog niet overal in hetzelfde tempo plaatsvindt.

Regiovisie Samen Veilig 2024-2028

Ook de regiovisie *Samen Veilig (raadsmededeling herijkte Regiovisie Samen Veilig, aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, Z/24/159113)* onderstreept deze ontwikkeling. Deze visie benadrukt het belang van een vast gezicht voor inwoners, langdurige betrokkenheid en een brede, integrale benadering met ruimte voor maatwerk en samenwerking met specialistische expertise.

¹ De Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet, de Wet inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Kortom: deze ontwikkeling is vooral nodig omdat inwoners mogen rekenen op hulp die daadwerkelijk werkt en aansluit bij hun leven, én omdat zowel de wet als het landelijke beleid dit voorschrijven en ondersteunen. Het lokale team blijft altijd betrokken als dat nodig is; 'we zijn ervan en blijven ervan'.

Convenant 'Stevige Lokale Teams';

De VNG heeft het convenant 'Stevige lokale teams' (Jeugd en Wmo) ontwikkeld. Het convenant is getekend op 24 maart 2026. In het convenant spreken gemeenten, het rijk en uitvoeringspartners af om de werkwijze van lokale teams meer te uniformeren en te versterken. Zo moeten inwoners met hun hulpvraag op één herkenbare plek terecht kunnen, werken lokale teams nauwer samen met onder andere huisartsen en andere partners, en wordt waar mogelijk ervaringsdeskundigheid ingezet. Het convenant vertaalt bestaande uitgangspunten naar concrete afspraken over samenwerking en organisatie, zodat ondersteuning toegankelijker, samenhangender en minder afhankelijk van de woonplaats wordt.

Inhoud mededeling:

Visie & Koers

In gemeente Aalten doen we het samen: dichtbij, eenvoudig en persoonlijk. Ons sterke lokale team kijkt samen met huishoudens wat zij zelf of met hun netwerk kunnen, en waar ondersteuning nodig is. Door op tijd, integraal en deskundig te ondersteunen, werken we toe naar het moment waarop inwoners weer zelfstandig verder kunnen, met hulp dichtbij als dat nodig is.

Dichtbij en samen onderweg

Wij willen een lokaal team dat zichtbaar aanwezig is op de plekken waar het leven zich afspeelt. Een team dat aansluit bij wat mensen kunnen en willen, dat meeloopt wanneer dat nodig is en dat steun biedt met raad, daad en een luisterend oor. Door de landelijke kaders te volgen, werken we stap voor stap toe naar een sterk lokaal team dat in gemeente Aalten echt het verschil kan maken: een team dat eenvoudig vindbaar is, dichtbij gezinnen en huishoudens staat, vroegtijdig ondersteunt, breed kijkt, deskundig handelt en continu leert en verbetert.

We werken toe naar wanneer ondersteuning nodig is, een vertrouwd gezicht het uitgangspunt is, die betrokken blijft, het huishouden goed kent en weet wat er speelt, ook wanneer er zorgen zijn over veiligheid. Waar nodig schakelen we andere experts in om samen de juiste hulp te bieden.

We willen dat in gemeente Aalten breed kijken de standaard wordt. Ieder huishouden is anders, dus nemen onze medewerkers de tijd om samen te verkennen wat er nodig is voor het hele huishouden. We zoeken steeds naar wat een huishouden zelf kan en wat er nodig is.

Onze medewerkers zijn deskundig, toegankelijk, werken outreachend en komen in actie waar dat nodig is. Veiligheid staat daarbij altijd voorop.

We geloven in de kracht van het gewone leven. Daarom helpen we huishoudens om hun dagelijks leven op orde te krijgen zonder onnodige drempels. We kennen de buurt, scholen en initiatieven in gemeente Aalten en werken hier actief mee samen. We betrekken familie, vrienden en burens bij het vinden van duurzame oplossingen. Als het eigen netwerk niet toereikend is, bieden wij aanvullende ondersteuning.

Op deze manier bouwen we in gemeente Aalten toe naar een sterk, toekomstbestendig lokaal team, in lijn met de landelijke opdrachten én met wat inwoners van ons mogen verwachten: dichtbij, eenvoudig en persoonlijk.

We kijken niet alleen naar wat niet goed gaat, maar juist ook naar wat wél kan. Door te normaliseren en uit te gaan van talent, veerkracht en bestaande oplossingen in het gewone leven, sluiten we aan bij de leefwereld van inwoners. Dit voorkomt onnodige problematisering en zorgt ervoor dat iedere inwoner die ondersteuning nodig heeft zich gezien, gehoord en gelijkwaardig behandeld voelt als ieder ander.

Hoe werken we hiernaartoe?

Om in gemeente Aalten toe te groeien naar een sterk lokaal team zoals hierboven beschreven, sluiten we aan bij de landelijke kaders die aangeven wat hiervoor nodig is. De *zeven uitgangspunten* waar wij naartoe werken zijn niet willekeurig gekozen: ze zijn opgesteld op basis van wat landelijk als noodzakelijk wordt gezien om goede, samenhangende en toekomstbestendige ondersteuning te organiseren. Deze uitgangspunten zijn verwerkt in onderstaande afbeelding:

Samenhangende ontwikkelingen

Landelijk

Integraal Zorgakkoord

Het landelijke Integraal Zorgakkoord heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De partijen in de zorg, ondersteuning en welzijn werken samen om passende zorg en ondersteuning te bieden.

In de Achterhoek is een regioplan opgesteld voor de thema's: Preventie & Gezondheid, Veerkrachtig Ouder Worden, Mentale Gezondheid en Prettig Werken in Zorg&Welzijn. In dit regioplan zijn acties opgesteld die aansluiten op de ontwikkeling naar een Sterk Lokaal Team; samenwerking met zorg en welzijn, één aanspreekpunt, breed kijken en breed handelen.

Versterken eerste lijn

Het versterken van de eerste lijn is een ander landelijk programma. Het doel hiervan is de toegankelijkheid en continuïteit van de eerstelijnszorg te waarborgen met behoud van kwaliteit. Dit omvat onder andere het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende zorgdomeinen en het opzetten van hechte wijkverbanden, wat aansluit bij de ontwikkeling naar een Sterk Lokaal Team.

Lokaal

In de ontwikkeling naar een sterk lokaal team zoeken wij actief de verbinding met andere projecten. We leggen nadrukkelijk de koppeling met het project '*Herinrichten van de toegang Sociaal Domein*'. Hoewel dit project zich al in een verder stadium bevindt, is in de uitwerking rekening gehouden met de ontwikkeling richting een Sterk Lokaal Team. De herinrichting van de toegang zien wij als een basis voor het realiseren van een Sterk Lokaal Team.

² Afbeelding vanuit Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025

De *nieuwe dienstverleningsvisie* fungeert daarbij als kapstok voor onze keuzes en uitgangspunten. Tot slot onderzoeken we door middel van *Monitoring Sociaal Domein* op welke manier we kunnen toetsen of onze plannen en kaders daadwerkelijk aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.

Financiële consequenties

Voor het ontwikkelen van een blauwdruk voor een Sterk Lokaal Team en het opstellen van het implementatieplan is in deze fase voornamelijk inzet van uren nodig van betrokken medewerkers binnen de gemeente Aalten. Na bestuurlijke vaststelling van de blauwdruk wordt het implementatieplan uitgewerkt. In deze fase worden ook de financiële consequenties in beeld gebracht. Vooruitlopend hierop is het van belang om te onderkennen dat zonder verruiming van financiële middelen niet kan worden voldaan aan de uitvoerende taken van een Sterk Lokaal Team. Deze ontwikkeling brengt extra taken en verantwoordelijkheden met zich mee voor het lokale team binnen het sociaal domein. Dit vraagt om passende randvoorwaarden, waaronder voldoende capaciteit en middelen.

Deze bewustwording is essentieel. De opbrengsten van deze investering laten zich niet direct vertalen in financiële termen, maar liggen primair in maatschappelijke winst: een positieve bijdrage aan het welzijn van inwoners, een grotere sociale impact en een beter passend antwoord op hulpvragen. Tegelijkertijd mag worden verwacht dat deze investering zich op de langere termijn terugverdient, door minder escalaties, het voorkomen van overlap in werkzaamheden, het eerder in beeld krijgen van hulpvragen en een sterkere inzet op preventie. Dit wordt des te relevanter gezien de toenemende complexiteit van hulpvragen en de verwachte ontwikkeling dat een groeiende en complexere vraag moet worden bediend met beperkte middelen, onder druk van arbeidsmarktcrapte en oplopende wachttijden binnen het sociaal domein.

Vervolg

Als opvolging van deze startnotitie starten wij met het ontwikkelen van een blauwdruk voor een sterk lokaal team in de gemeente Aalten. Deze blauwdruk baseren wij op data-analyse en een vergelijking met relevante *good practices*, passend bij de doelgroepen en de specifieke lokale context van Aalten. De blauwdruk wordt naar verwachting eind 2026 aan uw raad en het college voorgelegd ter besluitvorming en ter verkrijging van strategisch draagvlak voor de verdere inrichting en uitvoering. In 2027 werken wij deze uit in een implementatieplan, zodat in 2028 gestart kan worden met werken volgens de beoogde uitgangspunten.

Een essentieel uitgangspunt in dit proces is dat wij samen optrekken met de uitvoering. In de eerste fase werken wij intensief samen met interne uitvoeringspartners. Naarmate de koers en ontwikkelrichting concreter worden, betrekken wij ook externe samenwerkingspartners. Met hen gaan wij in gesprek over rollen, verantwoordelijkheden en samenwerking, waarbij hun perspectief nadrukkelijk wordt meegenomen in de verdere uitwerking.

De startnotitie vormt gedurende het gehele traject de basis. Hierin zijn de kernboodschap en visie vastgelegd. Wij bouwen voort op wat al goed functioneert en benutten bestaande kwaliteiten. Tegelijkertijd maakt de notitie duidelijk waarom deze ontwikkeling noodzakelijk is en welke ambitie we gezamenlijk nastreven

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

1. Startnotitie Sterk Lokaal Team gemeente Aalten
2. Voorbeeldcasus
3. Convenant Stevige Lokale Teams VNG

Startnotitie Sterk Lokaal Team

Auteur
mevrouw M. Kroezen
Functie
Projectleider
Datum
22 april 2026
Versienummer
01

Startnotitie

Startnotitie Sterk Lokaal Team gemeente Aalten

Waar staan we en waar willen wij naartoe groeien?

1

¹ Afbeelding vanuit Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025

Inhoudsopgave

Startnotitie Sterk Lokaal Team gemeente Aalten.....	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1. Aanleiding	5
2. Visie & Koers	7
3. Hoe werken we hiernaartoe?	8
4. Samenhangende landelijke ontwikkelingen.....	8
5. Koers per uitgangspunt	10
6. Overstijgend.....	25
7. Begrippenkader.....	27
8. Vervolg.....	29
Bijlagen	30

Inleiding

Deze notitie beschrijft de onderlegger van de opdracht: waarom werken we in gemeente Aalten toe naar een sterk lokaal team en hoe gaan we deze ontwikkeling vormgeven? We gaan in op de maatschappelijke en wettelijke context, de landelijke kaders die richting geven en de manier waarop we deze vertalen naar de situatie in gemeente Aalten. Centraal staat het organiseren van ondersteuning die dichtbij, eenvoudig en persoonlijk is, aansluit bij het gewone leven en uitgaat van de kracht van onze inwoners. Dit vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking van het sterke lokale team in gemeente Aalten.

Vervolgens vertalen we de zeven uitgangspunten uit de landelijke kaders naar de huidige situatie in gemeente Aalten. Daarmee maken we inzichtelijk wat we al in huis hebben, waar ontwikkelmogelijkheden zijn en waar we naartoe willen groeien.

Naast deze startnotitie is een projectvoorstel opgesteld, waarin de projectmatige aspecten zijn uitgewerkt, zoals de doelen, resultaten, planning, financiën en organisatie.

1. Aanleiding

We ontwikkelen een sterk lokaal team omdat we als gemeente een wettelijke én maatschappelijke opdracht hebben om inwoners passende, toegankelijke en samenhangende ondersteuning te bieden. Deze opdracht komt voort uit verschillende wetgeving binnen het sociaal domein² en vraagt van gemeenten om ondersteuning integraal en dichtbij inwoners te organiseren. Deze ontwikkeling sluit aan bij onze lokale ambities en wensen.

Landelijk wordt gezien dat huishoudens³ nu te vaak vastlopen in regels, doorverwijzingen en versnipperde hulp. Problemen binnen een huishouden hangen meestal samen en vragen daarmee om een team dat dichtbij is, breed kijkt, vroegtijdig signalen oppakt, passende ondersteuning inzet en waar nodig deskundigheid bijschakelt. Normaliseren is hierbij leidend: uitgaan van de eigen kracht van onze inwoners en hun netwerk en vragen zoveel mogelijk oplossen in het gewone leven.

Een sterk lokaal team maakt het mogelijk om breed te kijken, eenvoudiger te handelen, vroegtijdiger in te stappen, en sneller passende ondersteuning te bieden, om te voorkomen dat hulpvragen escaleren en zwaardere vormen van zorg nodig zijn. In nauwe samenwerking met de sociale basis en het informele netwerk. Op deze manier versterken we eigen regie, zorgen we voor de meest passende oplossing en dragen we bij aan een toekomstbestendig, betaalbaar en inwonersgericht sociaal domein.

De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (0–100) versterken deze opdracht. Zij vragen onder andere van gemeenten dat we uiterlijk in 2028 de schotten tussen jeugd, volwassenen en participatie doorbreken, en ook de schotten tussen de sociale basis en geïndiceerde zorg opheffen. Dit betekent dat we integraal naar huishoudens moeten kijken en de ondersteuning organiseren samen met het huishouden via één herkenbaar, toegankelijk en sterk lokaal team, ook als er sprake is van onveiligheid. Omvang en expertise moet zijn afgestemd op onze lokale situatie. Het lokale team krijgt een spilfunctie en moet zorgen voor een samenhangende aanpak met minder loketten, minder overdrachtsmomenten en minder complexiteit voor inwoners.

Regiovisie Samen Veilig 2024-2028

Ook de regiovisie *Samen Veilig* versterkt de opdracht van de ontwikkeling naar een sterk lokaal team. In de herijkte regiovisie *Samen Veilig 2024-2028* van de regio Arnhem-Achterhoek worden vijf speerpunten benoemd die ook richting geven aan hoe het lokale team in de ideale situatie functioneert. De gemeente Aalten heeft twee speerpunten geprioriteerd; het lokale team biedt één vast gezicht, dat langdurig betrokken blijft en waar nodig optrekt met het regionaal veiligheidsteam of een andere specialistische expertise en het lokale team hanteert een brede blik, biedt maatwerk en heeft tijd voor het gezin.

² De Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet, de Wet inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

³ Onder huishoudens worden particuliere huishoudens verstaan. Dit zijn één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf niet-bedrijfsmatig voorzien van de dagelijkse behoeften. (Bron: www.cbs.nl- 2026)

Kortom: deze ontwikkeling is vooral nodig omdat inwoners mogen rekenen op hulp die daadwerkelijk werkt en aansluit bij hun leven, én omdat zowel de wet als het landelijke beleid dit voorschrijven en ondersteunen. Het lokale team blijft altijd betrokken als dat nodig is; ‘we zijn ervan en blijven ervan’.

2. Visie & Koers

In gemeente Aalten doen we het samen: dichtbij, eenvoudig en persoonlijk.

In gemeente Aalten doen we het samen: dichtbij, eenvoudig en persoonlijk. Ons sterke lokale team kijkt samen met huishoudens wat zij zelf of met hun netwerk kunnen, en waar ondersteuning nodig is. Door op tijd, integraal en deskundig te ondersteunen, werken we toe naar het moment waarop inwoners weer zelfstandig verder kunnen, met hulp dichtbij als dat nodig is.

Dichtbij en samen onderweg

Wij willen een lokaal team dat zichtbaar aanwezig is op de plekken waar het leven zich afspeelt. Een team dat aansluit bij wat mensen kunnen en willen, dat meeloopt wanneer dat nodig is en dat steun biedt met een luisterend oor, raad en daad. Door de landelijke kaders te volgen, werken we stap voor stap toe naar een sterk lokaal team dat in gemeente Aalten echt het verschil kan maken: een team dat eenvoudig vindbaar is, dichtbij gezinnen en huishoudens staat, vroegtijdig ondersteunt, breed kijkt, deskundig handelt en continu leert en verbetert.

We werken toe naar wanneer ondersteuning nodig is, een vertrouwd gezicht het uitgangspunt is, die betrokken blijft, het huishouden goed kent en weet wat er speelt, ook wanneer er zorgen zijn over veiligheid. Waar nodig schakelen we andere experts in om samen de juiste hulp te bieden.

We willen dat binnen de gemeente Aalten breed kijken⁴ de standaard wordt. Ieder huishouden is anders, dus nemen onze medewerkers de tijd om samen te verkennen wat er nodig is voor het hele huishouden. We zoeken steeds naar wat een huishouden zelf kan en wat er nodig is.

Onze medewerkers zijn deskundig, toegankelijk, werken outreachend en komen in actie waar dat nodig is. Veiligheid staat daarbij altijd voorop.

We geloven in de kracht van het gewone leven. Daarom helpen we huishoudens om hun dagelijks leven op orde te krijgen zonder onnodige drempels. We kennen de buurt, scholen en initiatieven in de gemeente Aalten en werken hier actief mee samen. We betrekken familie, vrienden en buren bij het vinden van duurzame oplossingen. Als het eigen netwerk niet voldoende is, bieden wij aanvullende ondersteuning.

Op deze manier bouwen we in gemeente Aalten toe naar een sterk, toekomstbestendig lokaal team, in lijn met de landelijke opdrachten én met wat inwoners van ons mogen verwachten: dichtbij, eenvoudig en persoonlijk.

We kijken niet alleen naar wat niet goed gaat, maar juist ook naar wat wél kan. Door te normaliseren en uit te gaan van talent, veerkracht en bestaande oplossingen in het gewone leven, sluiten we aan bij de leefwereld van inwoners. Dit voorkomt onnodige problematisering en zorgt ervoor dat iedere inwoner die ondersteuning nodig heeft zich gezien, gehoord en gelijkwaardig behandeld voelt als ieder ander.

⁴ Definitie Breed Kijken: "Breed kijken start met de inspanning om zicht te krijgen op het leven, de problemen en het perspectief van huishoudens en gezinnen; in zijn geheel en van gezinsleden afzonderlijk. Als lokaal team kijk je verder dan de eerste vraag waarmee iemand komt. Je werkt onderzoekend, herkent patronen en maakt samen een analyse". (Bron: werkpakketten Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

3. Hoe werken we hiernaartoe?

Om in gemeente Aalten toe te groeien naar een sterk lokaal team zoals hierboven beschreven, sluiten we aan bij de landelijke kaders die aangeven wat hiervoor nodig is. De *zeven uitgangspunten* waar wij naartoe werken zijn niet willekeurig gekozen: ze zijn opgesteld op basis van wat landelijk als noodzakelijk wordt gezien om goede, samenhangende en toekomstbestendige ondersteuning te organiseren.

Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op:

- *de vijf Basisfuncties voor lokale teams (KPMG)*: veiligheid voorop, tijdig signaleren, vindbare en toegankelijke hulp, breed en integraal handelen, en continu leren en verbeteren;
- *de Hervormingsagenda Jeugd (2023–2028)*: meer tijdige ondersteuning, minder loketten, één gezin–één plan–één regisseur, meer normaliseren en versterken van de sociale basis;
- *het Toekomstscenario kind- en gezinsondersteuning (0–100)*: integrale ondersteuning zonder schotten tussen jeugd, volwassenen en participatie, georganiseerd via één herkenbaar lokaal team dat dichtbij inwoners staat.

Door deze landelijke kaders te volgen, werken we stap voor stap toe naar een sterk lokaal team dat in gemeente Aalten echt het verschil kan maken: een team dat eenvoudig vindbaar is, dichtbij gezinnen en huishoudens staat, vroegtijdig ondersteunt, breed kijkt, deskundig handelt en continu leert en verbetert.

4. Samenhangende landelijke ontwikkelingen

Integraal Zorgakkoord

Het landelijke Integraal Zorgakkoord heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De partijen in de zorg, ondersteuning en welzijn werken samen om passende zorg en ondersteuning te bieden.

In de Achterhoek is een regioplan opgesteld voor de thema's: Preventie & Gezondheid, Veerkrachtig Ouder Worden, Mentale Gezondheid en Prettig Werken in Zorg & Welzijn.

Onderwerpen die aansluiten bij de opdracht sterk lokaal team zijn:

1. Inzet op samenwerking met zorg en welzijn in de verschillende ketenaanpakken, waarin één aanspreekpunt is voor de inwoner. Deze functionaris zorgt ervoor dat de inwoner op de juiste plek terecht komt.
2. Specifiek voor ouderen wordt geïnvesteerd in het goede (levensloop)gesprek. Dit is een breed gesprek met als doel de regie van de oudere te versterken door tijdig na te denken over later.
3. Voor inwoners die te maken hebben met (vermoedelijke) psychische kwetsbaarheid en sociaal-maatschappelijke problematiek wordt ingezet op het verkennend gesprek met de inwoner, een professional uit het sociaal domein (werkzaam in het Vraag- en Advies Team, VAT) en een professional vanuit GGZ.

Versterken eerste lijn

Het versterken van de eerste lijn is een ander landelijk programma. Het doel hiervan is de toegankelijkheid en continuïteit van de eerstelijnszorg⁵ te waarborgen met behoud van kwaliteit. Dit omvat o.a. het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende zorgdomeinen en het opzetten van hechte wijkverbanden. Het streven is in de gemeente Aalten in twee wijkverbanden een nauwe samenwerkstructuur te creëren gericht op de ondersteuning van inwoners. Hierbij wordt verder ontwikkeld op de al bestaande samenwerking.

⁵ De gezondheidszorg die direct toegankelijk is, zonder dat daarvoor een verwijzing nodig is. (Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/erstelijnszorg>)

5. Koers per uitgangspunt

In oktober 2025 is de werkgroep gestart om per uitgangspunt te inventariseren waar vragen, behoeften, wensen en zorgen liggen. Daarnaast heeft er in november en december 2025 binnen de drie taakveldteams⁶ door middel van een *vragenlijst* dezelfde inventarisatie plaatsgevonden. Deze input is per uitgangspunt *overgenomen*. Per uitgangspunt hebben we in kaart gebracht waar we nu staan en waar we naartoe willen groeien.

Uitgangspunt 1: Passende omvang en expertise – Sterk Lokaal Team dat past bij de gemeente Aalten

Dit kenmerk gaat over waar lokale teams van de toekomst aan moeten voldoen gezien de ontwikkelingen van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De belangrijkste punten uit dit kenmerk zijn:

- *Voldoende omvang*: Het team moet qua aantal professionals voldoende capaciteit hebben om continuïteit en bereikbaarheid te waarborgen en aan te sluiten bij de lokale situatie.
- *Brede expertise*: Er is een mix van disciplines aanwezig zodat het team integraal kan werken.
- *Flexibiliteit*: Het team moet kunnen op- of bijschalen naar specialistische hulp als dat nodig is.
- *Lokale verankering*: Expertise is afgestemd op de specifieke kenmerken en behoeften van de lokale gemeenschap.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

⁶ Team Wmo, Team Jeugd, Team Participatie, inkomen en schulden.

Wat hebben we al in huis?

- Bestaande samenwerking & vertegenwoordiging: Vraag en Advies Team (VAT), Bureau voor Financiële Ondersteuning (bv FO), Ondersteuningsteam (OT), Integraal team Laborijn, MEE, Figulus, Team mens & samenleving- onderverdeeld in expertises; Wmo, jeugd, participatie, schuldhulpverlening, bijzondere bijstand en minimaregelingen en zorg & veiligheid.
- Bewustwording vanuit onze professionals dat in een sterk lokaal team intensiever samengewerkt gaat worden met organisaties uit de sociale basis.
- Bestaande korte lijnen met huisartsen, praktijkondersteuners huisartsen, scholen, wijkverpleging en welzijn.
- Sterke Sociale Basis.
- Zelfscan sterke lokale teams is in kaart gebracht en hier zijn adviezen over uitgebracht, die we kunnen gebruiken bij de inrichting van ons Sterke Lokale Team.

VOORBEREIDING STERK LOKAAL TEAM GEMEENTE AALTEN

Welke functies zijn beschikbaar?

Huidige bezetting van VAT Aalten:

- Beweegmakelaar — Sportief Meedoen Achterhoek
- Welzijnscoach — Figulus Welzijn
- Consulent Schuldhulpverlening — gemeente Aalten
- Consulent Bijzondere Bijstand — gemeente Aalten
- Coördinator — Humanitas
- Consulent cliëntondersteuning — MEE Samen
- Maatschappelijk werker — Sensire
- Sociaal raadslid — Sensire
- Zingevingsspecialist — Willem, hart voor levensvragen

Voorgestelde aanvulling op huidige bezetting van VAT Aalten:

- Consulent Wmo — gemeente Aalten
- Consulent Jeugd — gemeente Aalten
- Generalist Ondersteuningsteam — gemeente Aalten
- Medewerker jeugdgezondheidszorg — Yunio en/of GGD NOG
- Vluchtelingenwerker — Figulus Welzijn

Nog in overweging als aanvulling:

- Vertegenwoordiging Laborijn
- Vertegenwoordiging Werkcentrum Achterhoek
- Cultuurverbinder — Figulus Welzijn
- Cultuurcoach — Bibliotheek Oost Gelderland

**OOK MEENEMEN
BIJ ONTWIKKELING
STERK LOKAAL
TEAM**

- POH
- Wijkverpleegkundige
- Paramedie
- Apotheker
- Wijkagent
- GGZ-professional
- Professionaal verslavingszorg
- Woonconsulent
- Ervaringsdeskundigen (!)

VERSIE 1.0 - APRIL 2026

7

⁷ Afbeelding: Visueel overzicht, wat hebben we in huis (01-04-2026).

Wat willen we doorontwikkelen?

- Actueel inzicht in de sociale basis: overzicht van betrokkenen en hun taken, continu bijgewerkt bij veranderingen.
- Formuleren van een gezamenlijke visie op de rol van partners in en rondom het sterke lokale team, inclusief de keuze of zij onderdeel worden van het team of in samenwerking opereren, en hoe deze samenwerking wordt vormgegeven.
- De dienstverlening vanuit Laborijn, wat een aparte uitvoeringsorganisatie is, vertegenwoordigen in het sterk lokaal team.
- Er moet expliciet rekening worden gehouden met de juridische aspecten van een situatie of project. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat je kijkt naar wetten, regels, contracten, aansprakelijkheid, privacy of vergunningen die relevant zijn.
- Sociaal Medische Indicatie (SMI) meer integreren met de geïndiceerde hulp.
- Weten wat er per wijk/buurtschap nodig is, een analyse van de wijken in de gemeente Aalten.
- Onderzoeken hoe en waar de juiste expertise vroegtijdig kan worden ingezet om problemen te voorkomen of te beperken.

Waar werken we naartoe?

- *Data-analyse: Wat is de maatschappelijke opgave van de gemeente Aalten? Wat past bij de gemeente Aalten? Wat zijn de behoeften en kenmerken op het gebied van sociaal domein Aalten? Voor wie moet het Sterke Lokale Team zijn en wat is daarvoor nodig? Wie zien we nu nog niet?*
- Data is de basis: op basis van data-analyse een blauwdruk maken voor het sterke lokale team in gemeente Aalten.
- Betrekken van inwoners en samenwerkingspartners bij het ontwikkelen van voorstellen voor een sterk lokaal team.
- In de planvorming aandacht voor kaders, rolverdeling, afstemming, rapportagesysteem en scholingsaanbod.
- Flexibel op- en bijschalen: behandel samenhangende en enkelvoudige hulpvragen op een manier die recht doet aan beide.

Met als belangrijkste doel: Een sterk lokaal team, waarbij de benodigde expertise, ondersteuning en werkwijze zijn afgestemd op de lokale situatie in de gemeente Aalten.

Uitgangspunt 2) Zichtbaar en aanwezig in de wijk

Lokale teams zijn actief in de dagelijkse leefomgeving van huishoudens: op school, werk, sportclubs, bibliotheken, kinderopvang, huisartspraktijken, buurthuizen en online. Ze bieden laagdrempelig informatie, advies en hulp, met bijzondere aandacht voor huishoudens die zelf moeilijk contact zoeken.

Het doel is tijdig contact te leggen, problemen vroegtijdig te signaleren en samen met partners oplossingen te vinden die verankerd zijn in het dagelijkse leven. Door dichtbij het gewone leven te werken en herkenbaar te zijn, versterken lokale teams de verbinding met de leefwereld van de inwoners.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Een multidisciplinair Vraag- en Advies Team (VAT), met vertegenwoordiging vanuit samenwerkingspartners vanuit het sociaal domein.
- Praktijkondersteuner Jeugd werkzaam bij huisartsen.
- Ondersteuningsteam is onder andere werkzaam op scholen en een aantal sportclubs.
- Project 'Herinrichten Toegang' heeft een advies opgesteld voor de herinrichting van de toegang naar het sociaal domein in gemeente Aalten. In dit advies wordt dit uitgangspunt ook nadrukkelijk meegenomen. Hiervoor zijn ook de bevindingen uit de hierboven genoemde vragenlijsten meegenomen.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Project Toegang heeft een voorstel voor een nieuw toegangsmodel opgesteld, waarin de bevindingen uit de hierboven genoemde vragenlijsten zijn verwerkt en waarin aandacht is voor dit uitgangspunt.
- Verkennen van de gewenste bijdrage van het Ondersteuningsteam, Laborijn, Werkcentrum, cultuurverbinders, jeugdgezondheidszorg en GGD aan het VAT.
- Samenwerken met andere verwijzers bij Jeugd: huisartsen, medisch verwijzers.
- Zichtbaarheid van het sterke lokale team op scholen.
- Samenwerken met ketenpartners om het sterke lokale team zichtbaarder te maken.
- Er bestaat een samenhang met de opgave rondom hechte wijkverbanden, omdat beide gericht zijn op het versterken van lokale netwerken en samenwerking in de wijk. We willen onderzoeken op welke manier de samenhang met de opgave rondom hechte wijkverbanden de ontwikkeling naar een sterk lokaal team kan versterken.

Waar werken we naartoe?

- We organiseren de toegang en ondersteuning zo dat deze dichtbij, eenvoudig en persoonlijk is, aansluit bij het gewone leven en uitgaat van de kracht van onze inwoners.

*Uitgangspunt 3) Samen met de sociale basis*⁸

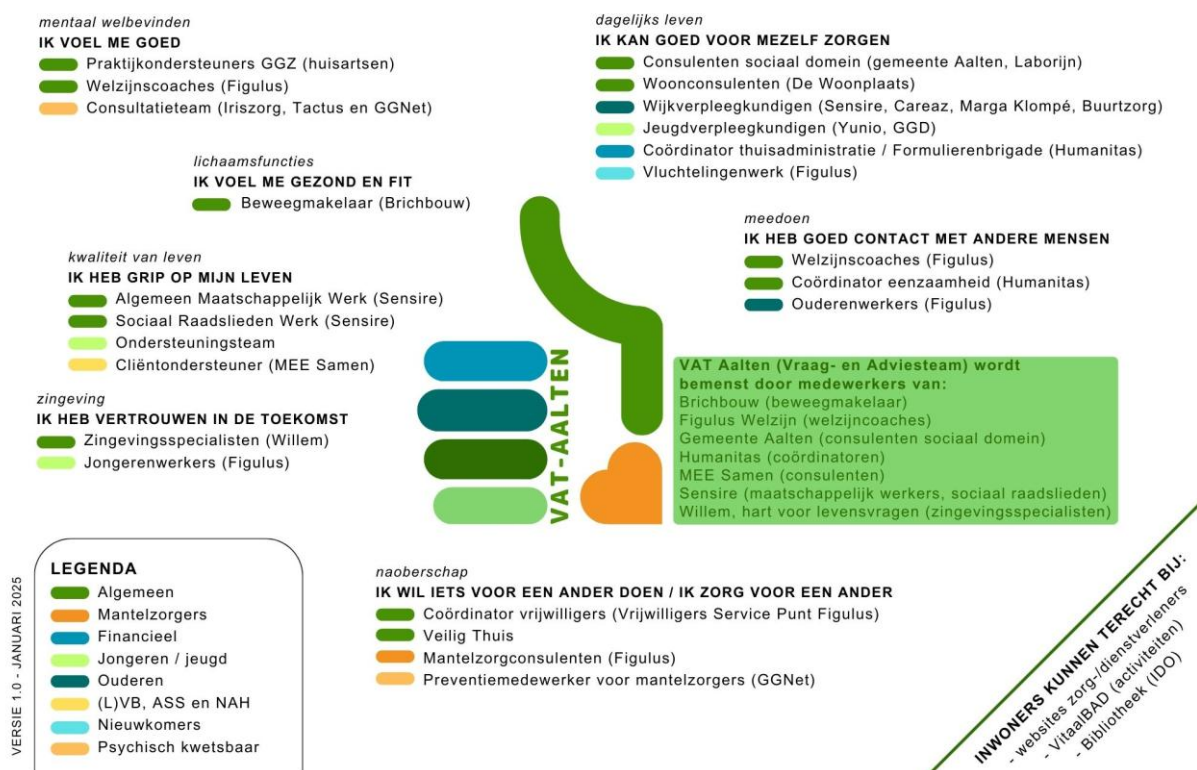
Dit kenmerk gaat over hóe je samen met de sociale basis inspeelt op de vragen van huishoudens die je wilt bereiken. Een stevig lokaal team werkt samen met de sociale basis, waaronder de pedagogische basis. Het team kent de mogelijkheden van die basis, met zijn formele en informele verbanden en structuren goed en beweegt zich soepel tussen de mensen, netwerken en partijen die samen die basis vormen. Het team neemt hun rol of hun werk niet over, maar werkt samen met hen aan oplossingen voor vragen van huishoudens en gezinnen. De samenwerking richt zich op versterking van het huishouden of gezin en op de mogelijkheden om hun leven als onderdeel van een gemeenschap vorm te geven.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Sterke sociale basis.
- Een multidisciplinair Vraag- en Advies Team (VAT)- met vertegenwoordiging vanuit samenwerkingspartners vanuit het sociaal domein:

SLEUTELFIGUREN/-ORGANISATIES IN DE SOCIALE BASIS IN DE GEMEENTE AALTEN

⁸ Onder de sociale basis verstaan we het geheel van formele en informele organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving. Van belang is dat de sociale basis goed kan inspelen op de huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven in de gemeente Aalten (Iedereen een naaber! Visie op vrijwillige inzet- 2024)

- Een actief en betrokken vrijwilligersnetwerk. Dit komt tot uiting in de gemeentelijke visie op vrijwillige inzet: “*Iedereen is een naaber*”. Vrijwilligerswerk vormt een belangrijke pijler binnen de sociale samenhang van de gemeente.
- Welzijnsorganisatie Figulus; welzijnswerk, jeugd- en jongerenwerk, kinderactiviteiten, mantelzorgondersteuning, vrijwilligerspunt, ouderenwerk en ondersteuning nieuwe Nederlanders).
- Preventieplatform Jeugd (PPJ).
- Maandelijks Preventieoverleg Jeugd.
- Ondersteuningsteam (OT) voor jeugd, met vaste contactpersonen voor gemeente Aalten.
- Gezamenlijke bijeenkomsten voor professionals, zoals brede blik op gezondheid en lunchbijeenkomsten.
- Verenigingsavonden; Meerdere keren per jaar organiseert de gemeente in samenwerking met Talentverbinders, Figulus Welzijn en de Aaltense Uitdaging verenigingsavonden voor vrijwilligers actief in de sociale basis. Deze avonden zijn thematisch van aard en bieden vrijwilligers de gelegenheid om kennis op te doen, ervaringen uit te wisselen en in contact te komen met anderen binnen het vrijwilligersnetwerk. Een verenigingsavond gaat in op lokaal en/of landelijk beleid en subsidiemogelijkheden die er zijn.
- *Bijeenkomsten georganiseerd vanuit de LEA* (lokaal educatieve agenda). Het doel van de LEA is om gezamenlijk te werken aan gelijke kansen en het veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren in de gemeente Aalten. Er wordt minimaal eenmaal per jaar een bijeenkomst georganiseerd met de betrokken partners. Betrokken partners zijn Primair onderwijs, Voortgezet onderwijs, Kinderopvangorganisaties, Bibliotheek, Jeugdgezondheidszorg (Yunio / GGD), Ondersteuningsteam (OT), Samenwerkingsverbanden (PO, VO), Welzijnswerk (Figulus) en Gemeente.
- Platform Aalten: Platform Aalten is een lokaal samenwerkingsverband in de gemeente Aalten waarbij verschillende gemeenschapshuizen, dorpsbelangenverenigingen en lokale organisaties elkaar ontmoeten en afstemmen om maatschappelijke activiteiten en voorzieningen in de kernen en buurtschappen beter op elkaar af te stemmen.
- Talentverbinders: Talentverbinders hebben een verbindende rol in de lokale samenleving: stimuleren van participatie, samenbrengen van inwoners, organisaties en aanbod, en werken aan een vitale sociale basis waarin iedereen kan meedoen.
- Aaltense Uitdaging: De Aaltense Uitdaging is een lokaal initiatief in de gemeente Aalten dat bedrijven, maatschappelijke organisaties, verenigingen en inwoners met elkaar verbindt om maatschappelijke vragen en behoeften samen op te lossen.
- Meedoenpact: Meedoenpact is een samenwerkingsverband gericht op het verminderen van armoede en sociale uitsluiting, en het bevorderen van participatie in de lokale gemeenschap.
- Vrijwilligerspunt.
- Academie voor vrijwilligers en mantelzorgers.

⁹ Afbeelding: Sociale Basis gemeente Aalten, februari 2026.

- Bibliotheek (inclusief samenwerking rondom ontwikkeling basisvaardigheden).
- Laborijn (waaronder team Simpel Switchen).
- Werkcentrum Achterhoek.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Duidelijke positionering van de sociale basis in het Sterke Lokale Team.
- Duidelijkheid over rollen, taken, bevoegdheden in relatie tot het Sterke Lokale Team.
- Heldere afspraken en kaders.
- Borging van kwaliteit en privacy.
- Inzet van ervaringsdeskundigen en/of ervaringskennis ¹⁰.
- Overzicht sociale basis (actueel, vindbaar voor professionals én inwoners).
- Onze kijk op normaliseren¹¹ vertalen naar werkwijze.
- Onderzoeken informele steunfiguren; bijvoorbeeld Jouw Ingebrachte Mentor (JIM).
- Onderzoeken van nieuw aanbod, passend bij de sociale basis, bijvoorbeeld aanpak complexe echtscheidingsproblematiek.

Waar werken we naartoe?

- Een hechtere samenwerking en kruisbestuiving met de sociale en pedagogische basis om huishoudens te versterken.

¹⁰ Ervaringsdeskundigheid is een term om aan te geven dat iemand geleerd heeft van zijn ervaringen met een aandoening, ontwrichtende situatie en hoe je daarmee omgaat en deze ook gebruikt als bron van kennis om daarmee anderen verder te helpen. Bron: Movisie, 2026)

¹¹ Normaliseren is het tegenovergestelde van problematiseren. Het benadrukt dat afwijken van de norm niet altijd een probleem hoeft te zijn. (Bron: Movisie, 2026)

Uitgangspunt 4) Aansluiten bij huishoudens en gezinnen

Dit kenmerk gaat over de wijze waarop het lokale team met het huishouden aan het werk gaat wanneer het contact tot stand is gekomen. De professionals in een lokaal team werken ‘van mens tot mens’, met een open, geïnteresseerde, niet oordelende basishouding, ook in situaties waarin gezinnen of huishoudens en hulpverleners moeite hebben elkaar te verstaan. Zij luisteren goed, zijn alert op de vraag ‘achter de vraag’ en houden rekening met eerdere ervaringen van het huishouden. Zij staan naast hen en staan hen met raad en daad bij. Zij zijn goed in contact maken en houden. Een sterk lokaal team gaat na wat het gezin of huishouden zelf op wil lossen en welke oplossingsrichtingen zij zien. Dat geldt ook altijd voor de jongeren en de kinderen uit het gezin. Zo weet het team aan te sluiten bij de situatie van het huishouden of het gezin en wat er voor hen speelt. Dat is bij uitstek van belang voor de huishoudens en gezinnen die in eerste aanleg helemaal niet gevonden wilden worden, mensen wiens vertrouwen je eerst moet winnen. Een sterk lokaal team heeft en neemt daarvoor de nodige tijd en hanteert een outreachende manier van contact maken en jezelf laten kennen.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Inwoners geven in het project ‘Klantreizen’ aan dat de huidige inzet van huisbezoeken en persoonlijke benadering gewaardeerd wordt.
- De meerwaarde van één aanspreekpunt wordt onderschreven.
- Onafhankelijke clientondersteuning van MEE.
- Onafhankelijk Vertrouwenspersoon Jeugdstem.
- Cultuurverbinder en cultuurvertaler: deze functies slaan bruggen tussen cultuur, inwoners en maatschappelijke partijen en bevorderen daarmee culturele participatie en sociale samenhang.
- Geestelijk verzorgers (Willem Hart voor levensvragen) in het VAT.
- Welzijnscoaches, mantelzorgondersteuners, sociaal werkers, kind- en jongerenwerkers, ouderenwerkers, vluchtelingenwerk, talentverbinder,; allen ondergebracht bij Figulus en gedeeltelijk vertegenwoordigd in het Vraag en Advies Team.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Definitie en werkwijze van één aanspreekpunt.
- Werken met de Verklarende analyse ¹².
- Deskundigheidsbevordering: op o.a. taal-/cultuur-sensitieve communicatie, verwachtingsmanagement, regievoering.
- Doorontwikkeling van het bewust zijn van het belang van “één aanspreekpunt/één regisseur” wanneer er meerdere partijen betrokken zijn.
- Ervaringsdeskundigheid en/of ervaringskennis inzetten.

¹² Een verklarende analyse is een methodiek over de tussenstap tussen weten wat er aan de hand is en besluiten over wat er moet gebeuren. De professional verklaart met het gezin waardoor hun problemen zijn ontstaan. Waardoor ze in stand worden gehouden. En hoe ze met elkaar samenhangen. (Bron: <https://www.nji.nl/kennis/jeugdbescherming/samenwerken-aan-een-verklarende-analyse-in-de-jeugdbescherming#wat-is-een-verklarende-analyse?>)

Waar werken we naartoe?

We werken toe naar ondersteuning waarin elk huishouden een vertrouwd gezicht krijgt dat betrokken blijft, het huishouden goed kent en weet wat er speelt, ook wanneer er zorgen zijn over veiligheid of ontwikkeling. Waar nodig schakelen we andere experts in om samen de juiste hulp te bieden.

Uitgangspunt 5) Zelf hulp bieden

Lokale teams bieden zelf (vrij toegankelijke) ondersteuning en (jeugd)hulp, ook aan huishoudens waar zorgen zijn over de veiligheid of ernstige ontwikkelachterstanden. Ook dat kenmerkt een sterk lokaal team. Lokale teams werken in de dagelijkse leefomgeving van gezinnen en huishoudens en komen met een breed scala aan vragen en problemen in aanraking. Op allerlei gebieden, van licht tot ernstig en van eenvoudig tot complex. Ook de geboden hulp beslaat dus een breed scala, afhankelijk van de problematiek in het werkgebied, de opdracht aan het lokale team en de aanwezige deskundigheid. Vaak gaat het om hulp voor ouders, kinderen en jongeren bij vragen en problemen op het gebied van opgroeien en opvoeden en om hulp aan volwassenen op diverse leefgebieden, zoals werk, opleiding, inkomen of schulden, gezondheid, relaties en psychische problematiek. Ook thema's als zelfzorg, zelfredzaamheid en talentontwikkeling passen hierbij. Lokale teams gaan samen met huishoudens en gezinnen na wat er nodig is. De hulp en ondersteuning die zij zelf kunnen bieden, voeren zij ook zelf uit. Waar nodig halen ze er anderen bij. Zij maken samen met het huishouden een plan dat, zo nodig, door de tijd heen ook weer aangepast wordt, bijvoorbeeld in intensiteit en duur. De hulp is afgestemd op de situatie en de noodzaak en kent dus geen vooraf bepaald aantal contacten of een standaard doorlooptijd. Het is zo kort als mogelijk en zo lang en intensief als nodig. De hulp kan zowel individueel als in groepsverband georganiseerd worden.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Korte lijnen met Veilig Thuis, politie en Raad voor Kinderbescherming.
- Procesregisseurs Zorg & Veiligheid.
- Aandachtfunctionaris Huiselijk Geweld en kindermishandeling.
- Ondersteuningsteam dat ondersteuning biedt aan kinderen en jongeren tot 23 jaar.
- Lichte ondersteuning aan volwassenen wordt door de organisaties die vertegenwoordigd zijn in het Vraag- en Adviesteam uitgevoerd.
- Professionals diagnostisch centrum Labowijzer: voor inwoners met een hulpvraag rondom werk en participatie.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Visie & kaders: dit uitgangspunt roept veel vragen op: hoe gaan we dit uitgangspunt vormgeven? Definitie van lichte ondersteuning? Wat past bij gemeente Aalten? Kosten-baten. Wat doen we zelf en wat kopen we in? Wanneer verwijzen we door? Welke basisinterventies gaan we zelf uitvoeren? Wat moet vanuit het Rijk en wat kunnen we zelf bepalen?
- Regiovisie Samen Veilig vertalen naar de praktijk.
- Onderzoeken capaciteit & expertise (0-100): generalisten versus snel "invliegen" specialisten.
- Onderzoeken van mogelijkheid om specialisten aan te laten sluiten die snappen wat er nodig is en de wegen weten.
- Onderzoeken van de impact op capaciteit en financiën.
- Scholing; deskundigheidsbevordering.

- Opstellen van duidelijke werkprocessen.
- Borging van aansprakelijkheid en kwaliteit- aandacht voor juridische gevolgen.

Waar werken we naartoe?

We werken toe naar het bieden van laagdrempelige ondersteuning en hulp. Elk huishouden heeft daarbij een vast en vertrouwd aanspreekpunt dat het huishouden goed kent, betrokken blijft en samen met hen kijkt wat nodig is, ook wanneer er zorgen zijn over veiligheid of ontwikkeling. Het Sterke Lokale Team biedt waar mogelijk zelf ondersteuning bij een breed scala aan vragen, van opvoeding en opgroeien tot werk, gezondheid of financiën. Waar nodig worden andere professionals betrokken. De ondersteuning is deskundig, toegankelijk en outreachend, met altijd aandacht voor veiligheid en passend bij de situatie van het huishouden.

Uitgangspunt 6) Breed kijken en handelen

Ons lokale team wil gezinnen en huishoudens duurzaam verder helpen, met ondersteuning en hulp, die aansluit bij wat er (soms onder de oppervlakte) speelt en die ingaat op de oorzaken van de problemen. Een open deur, maar niet gemakkelijk. Het vraagt 'breed kijken en handelen' door een brede vraagverkenning met het huishouden of gezin en een daarop aansluitend plan, dat samen met hen wordt opgesteld, uitgevoerd en waar nodig weer bijgesteld.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Brede intake met gebruik van het ondersteuningsplan.
- Integrale casuïstiek overleggen.
- Interprofessionele overleggen met onder andere; Praktijkondersteuners huisarts (POH), casemanager dementie, ziekenhuis, jeugdgezondheidszorg, Figulus, consultants, kwaliteit en beleid.
- Werken volgens de 'omgekeerde toets'. Een praktische benadering waarbij we eerst kijken wat voor de inwoner noodzakelijk en passend is, en daarna pas toetsen of en hoe dit binnen de wettelijke kaders kan worden verantwoord.
- Brede Blik op Gezondheid.
Twee keer per jaar vindt de bijeenkomst 'Brede Blik op Gezondheid' plaats, waarvoor het gehele voorliggende veld wordt uitgenodigd. Maar ook professionals vanuit sport, cultuur, sociale basis, eerstelijns zorgorganisaties, samenwerkingspartners van buurgemeenten en partners vanuit plan Talent worden uitgenodigd
- Lunchbijeenkomsten voor professionals.
Eveneens twee keer per jaar worden er informele lunchbijeenkomsten georganiseerd: tweemaal voor de kern Aalten en tweemaal voor de kern Dinxperlo. Tijdens deze bijeenkomsten komen professionals uit de sociale basis, 1^e lijns zorgorganisaties, wijkzorg, praktijkondersteuners, politie en woningcorporatie samen om op laagdrempelige wijze kennis en ervaringen te delen, signalen uit de praktijk te bespreken en de onderlinge verbinding te versterken rondom gezamenlijke doelstellingen.
- Gebruik van Suite4Sociale Regie voor rapportage, overdracht, vastleggen afspraken en signalen.
- Welkomstgesprekken met potentiële nieuwe inwoners, geïnitieerd door woningbouwvereniging de Woonplaats.
- 'Buurt maken': college van B&W van gemeente Aalten maakt kennis met nieuwe inwoners.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Gestandaardiseerde brede intake (rekening houdend met leefgebieden, verklarende analyse, Positieve Gezondheid/Reablement, omgekeerde toets, Stimulanz, Normaliseren, 5 stappen Centrale Raad van Beroep).

- Aandacht in de intake voor de 4 vragen; Wat is de hulpvraag volgens de inwoner (concreet en in eigen woorden)?, Wat is het gewenste resultaat van de inwoner?, Past de vraag binnen normaliseren (dagelijkse problemen, passend bij ontwikkelingsfase, tijdelijk)?, Is er sprake van ‘vertragen en verdragen’ volgens Toekomstscenario Jeugd en Gezin?
- Hele huishouden in kaart brengen bij de intake (zie ook onze definitie van breed kijken).
- Scholing van professionals in het sterke lokale team: onder andere, doorvragen, lef, basiskennis, inhoudelijke informatie over de verschillende taakvelden, over doelgroepen.
- Verkennen van aandacht-functionarissen per thema (o.a. huiselijk geweld en kindermishandeling, schulden, psychiatrie, licht verstandelijke beperking) als intern vangnet.
- Aandacht voor gegevensdeling.
- Duidelijke keuzes over welke methodieken passend bij het lokale team van de gemeente Aalten en hoe deze worden gedefinieerd en ingezet.
- Flexibel op- en bijschalen: behandelen van samenhangende en enkelvoudige hulpvragen op een manier die recht doet aan beide.
- Komst van Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) gaat dit uitgangspunt vergemakkelijken, deze wet is echter uitgesteld ¹³

Waar werken we naartoe?

We willen dat in gemeente Aalten breed kijken de standaard wordt. Ieder huishouden is anders, dus nemen onze medewerkers de tijd om samen te verkennen wat er nodig is voor het hele huishouden. We zoeken steeds naar wat een huishouden zelf kan en wat er nodig is.

¹³ Met het wetsvoorstel wordt beoogd knelpunten weg te nemen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek. Het wetsvoorstel voorziet daartoe in wettelijke taken voor het college van B&W voor onderzoek, planvorming en coördinatie bij meervoudige problematiek in het sociaal domein en eventueel aanpalende terreinen. Deze wettelijke taken vormen de grondslag voor de ter uitvoering van die taken noodzakelijke verwerking en uitwisseling van persoonsgegevens. Tevens voorziet dit wetsvoorstel de meldpunten voor niet acute zorg bij gemeenten, van een duidelijke wettelijke basis die nodig is voor het ook bij deze wet stellen van regels voor de verwerking van persoonsgegevens door deze meldpunten. (Bron: Overheid.nl, 2026)

Uitgangspunt 7) Expertise erbij halen

Huishoudens kunnen langs meerdere wegen toegang krijgen tot aanvullende hulp op grond van de gemeentelijke wettelijke taken. Meestal loopt dat via het lokaal team, maar voor de Jeugdwet ook via de huisarts, jeugdarts, medisch specialist en via Gecertificeerde Instellingen (GI's). Professionals in een sterk lokaal team zijn opgeleid en door het College van B&W gemandateerd om deze aanvullende hulp 'erbij te halen' (te 'beschikken'). In dit uitgangspunt ligt de nadruk op de formele positie van het lokale team om deze aanvullende hulp te kunnen betrekken.

(Bron: Werkpakket Stevige Lokale Teams, VNG, 2025)

Wat hebben we al in huis?

- Integrale casuïstiekbesprekingen.
- Inzet van gedragsdeskundigen.
- Procesregisseurs Zorg & Veiligheid.
- Kwaliteitsmedewerkers.
- Korte lijn met Veilig Thuis- wekelijks aanwezig op gemeentekantoor.
- Korte lijn met Laborijn: ook aanwezig op gemeentekantoor.
- Participatie consulent.
- Kunnen beroep doen op verschillende zorgaanbieders voor consultatie en advies.
- Samenwerkingsafspraken Veilig Thuis en Lokaal Team worden medio 2026 opgesteld.

Wat gaan we doorontwikkelen?

- Actuele sociale kaart met aandacht voor specialistische partners (contact, bereikbaarheid, beschikbaarheid).
- Afspraken over vergemakkelijken om toegang tot deze expertise te kunnen krijgen.
- Gezamenlijke definities formuleren over onder andere; 'spoed', 'crisis', 'complex'.
- Procesafspraken maken over bijschalen expertise: wie, hoe en wanneer.
- Gebruik Suite4Sociale Regie.
- Werkafspraken: casusregisseur vs. inhoudelijk specialist vs. kwaliteit.
- Opschaal-/afschakelmodel (bijv. Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE)) met externe partners (wachtijden, responstijden).
- Financieringskaders: wanneer intern, wanneer extern inkopen (budget, plafonds).
- Onderzoeken hoe en waar de juiste expertise vroegtijdig kan worden ingezet om problemen te beperken.
- Onderzoeken voor welke problematiek en doelgroep we nog onvoldoende expertise kunnen bijschalen. Indien van toepassing deze ondersteuning inkopen, dan onder de aandacht brengen bij het regionale inkoopteam.

Waar werken we naartoe?

We werken toe naar een situatie waarin het sterke lokale team een duidelijke en centrale rol heeft bij de toegang tot aanvullende hulp vanuit de gemeentelijke wettelijke taken. Professionals in het lokale team zijn deskundig en gemandateerd om, wanneer nodig, aanvullende ondersteuning of specialistische hulp bij te schakelen. Hoewel inwoners via verschillende routes toegang kunnen krijgen tot hulp, vervult het lokale team een belangrijke rol in het verbinden, afstemmen en waar nodig beschikken van passende ondersteuning. Hiermee zorgen we dat huishoudens tijdig de juiste hulp krijgen.

6. Overstijgend

Welke winst hebben we al?

- Bewustzijn van onze medewerkers dat deze ontwikkeling veel moois kan brengen en van meerwaarde is voor onze inwoners.
- Bevlogen medewerkers in huis die deze ontwikkeling zien als kans om inwoners nog beter te ondersteunen en hun eigen werk nog leuker te maken.
- Bij ieder uitgangspunt is er ook al veel in huis binnen de huidige situatie.
- Ons Vraag- en Advies Team (VAT).
- Constructieve werkrelaties met samenwerkingspartners.
- Ondersteuningsteam voor kind en jeugd (0-23 jaar), dat zelf ondersteuning biedt.
- Interprofessioneel overleg en brede casuïstiekstructuren.
- Groene Suite (softwarepakket) als basis voor dossiervorming en brede intake.
- De reeds uitgevoerde klantreizen voor project Toegang, biedt een mooie basis om ervaringen en behoeften van inwoners inzichtelijk te maken.
- Project Toegang dat aan de slag is met uitgangspunt 2; zichtbaar en aanwezig in de wijk.
- Behoeft van betrokkenen om gebruik te maken van en versterken wat er al is.

Wat verder ontwikkelen?

- DNA van de gemeente Aalten: waar moet ons sterk lokaal team aan voldoen, wat past bij onze gemeente?
- Gezamenlijke visie op de rol van partners in en rondom het sterke lokale team: inclusief de keuze of zij onderdeel worden van het team of in samenwerking opereren, en hoe deze samenwerking wordt vormgegeven.
- Samenstelling Sterke Lokale Team.
- Samenwerkingsafspraken met partners.
- Keuzes en kaders over mate van zelf hulp bieden. Rekening houdend met aansprakelijkheid, wettelijke kaders.
- Werkprincipes en methodieken.
- Werkprocessen.
- Financiële consequenties in kaart brengen.
- Juridische consequenties in kaart brengen.
- Consequenties voor privacywetgeving in kaart brengen.
- Eenduidige kaders, rolverdeling en regie.
- Scholingsprogramma; gericht op de methodieken waar we mee willen werken, maar ook gericht op interculturele vaardigheden, veiligheid, houding, bejegening, gespreksvaardigheden.
- Dynamisch overzicht van de sociale (en dus ook pedagogische) basis in gemeente Aalten.

- Werken aan een stevige basis van vertrouwen tussen bestuur en professionals in de uitvoering.
- Samenwerken met ketenpartners om Sterke Lokale Team zichtbaarder te maken.
- Aandacht voor kostenbewustheid: Is er gekozen voor de laagst adequate voorziening? Zijn verschillende opties vergeleken op effectiviteit en kosten?

7. Begrippenkader

In dit startdocument hanteren we een aantal belangrijke begrippen. Deze lichten we hieronder nader toe, zodat voor iedereen duidelijk is welke betekenis we aan deze definities geven.

1. Normaliseren

Normaliseren is het tegenovergestelde van problematiseren. Het benadrukt dat afwijken van de norm niet altijd een probleem hoeft te zijn. Als professional kijk je eerst of je de inwoner kunt helpen in het dagelijks leven en via vrij toegankelijke activiteiten, in plaats van meteen aan maatwerkvoorzieningen of zorg te denken. Bijvoorbeeld, voor jongeren die moeite hebben met concentreren, is er op school een groepsactiviteit om hen te helpen hun aandacht beter vast te houden. Ze krijgen hulp en ontmoeten andere jongeren die hetzelfde ervaren.

Als professional onderzoek je niet alleen wat niet goed gaat, maar juist ook wat wél kan. Het helpt de inwoner als je diens talenten probeert in te zetten. De inwoner kan bijvoorbeeld meedoen aan activiteiten in de buurt. Je zorgt voor informele steun die langere tijd ingezet kan worden. Zo verminder je de afhankelijkheid van professionele hulp waar dat mogelijk is. Dat maakt de inwoner minder kwetsbaar. Daarnaast zorgt het voor een veerkrachtigere samenleving. *(Bron: Werkzaam element: Normaliseren | Movisie – 2026)*

2. Eigen kracht

Eigen kracht is het vermogen om je eigen leven te kunnen vormgeven en problemen zelf kunnen oplossen. Eigen kracht gaat over zelfregie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.

- *Zelfregie* betekent dat mensen zelf beslissen over hun leven en welke ondersteuning zij willen.
- *Zelfredzaamheid* gaat over zelf problemen oplossen. Mensen kunnen zelf of samen met hun sociale netwerk problemen of vragen op het gebied van opvoeding en opgroeien oplossen.
- *Eigen verantwoordelijkheid* gaat over zelf moeten of mogen. Dit betekent dat mensen samen met hun sociaal netwerk zelf de dingen doen waartoe ze in staat zijn. *(bron: Nederlands Jeugdinstituut, 2025)*

3. Sociale basis

Onder de sociale basis verstaan we het geheel van formele en informele organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving. Van belang is dat de sociale basis goed kan inspelen op de huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven in de gemeente Aalten. *(Bron: Iedereen een naaber! Visie op vrijwillige inzet- 2024)*

Pedagogische basis

De pedagogische basis is het geheel van alle sociale relaties, contacten en leefomgevingen (zoals thuis, school, buurt) die bijdragen aan het gezond en veilig opgroeien, opvoeden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het is een onderdeel van de sociale basis en versterkt de opvoedkracht in de omgeving. (Bron: Nederlands Jeugdinstituut, 2026)

4. Huishouden

Onder huishoudens worden particuliere huishoudens verstaan. Dit zijn één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf niet-bedrijfsmatig voorzien van de dagelijkse behoeften. (Bron: www.cbs.nl- 2026)

5. Ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigheid is een term om aan te geven dat iemand geleerd heeft van zijn ervaringen met een aandoening, ontwrichtende situatie en hoe je daarmee omgaat en deze ook gebruikt als bron van kennis om daarmee anderen verder te helpen.

In spreektaal wordt de term soms heel losjes gehanteerd: ervaringsdeskundige is dan slechts de aanduiding voor 'iemand die iets heeft meegemaakt'. In begripsbeschrijvingen wordt vaak een driedeling aangebracht: ervaring, ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid. Ervaringsdeskundigheid kan op verschillende manieren worden ingezet: in begeleiding of hulpverlening, maar ook in onderzoek of om overheids- of instellingsbeleid te beïnvloeden.

Uit onderzoek blijkt dat een ervaringsdeskundige de aansluiting met de leefwereld van onze inwoners kan versterken, hoop en herkenning kan bieden. Ook kunnen ervaringsdeskundigen een grote rol spelen bij het normaliseren en versterken van eigen kracht.

(Bron: Movisie, *ervaringsdeskundigheid_2017.pdf*- 2026)

6. Breed kijken

Breed kijken start met de inspanning om zicht te krijgen op het leven, de problemen en het perspectief van huishoudens en gezinnen; in zijn geheel en van gezinsleden afzonderlijk. Als lokaal team kijk je verder dan de eerste vraag waarmee iemand komt. Je werkt onderzoekend, herkent patronen en maakt samen een analyse. (Bron: *werkpakketten Stevige Lokale Teams, VNG, 2025*)

8. Vervolg

Als opvolging op deze startnotitie starten we met het ontwikkelen van een onderbouwde blauwdruk voor een sterk lokaal team in de gemeente Aalten. Deze blauwdruk wordt gebaseerd op data-analyse en in vergelijking met relevante 'good practices', passend bij de doelgroepen en de specifieke lokale context van de gemeente Aalten.

We werken daarbij gefaseerd. In de eerste fase ligt de nadruk op analyse: het verzamelen, duiden en interpreteren van beschikbare data en het in kaart brengen van wat goed gaat en waar ontwikkelkansen liggen. Op basis van deze inzichten maken we vervolgens per uitgangspunt een vertaling naar de lokale situatie van gemeente Aalten. Aan de hand van de zeven uitgangspunten bepalen we als projectteam de gewenste richting. Nadat deze richting is vastgesteld, werken we deze uit in een concrete vertaling naar de praktijk.

Een essentieel uitgangspunt in dit proces is dat we samen optrekken met de uitvoering. In de eerste fase werken we vooral intensief samen met interne uitvoeringspartners. Zodra er meer duidelijkheid is over de gewenste koers en ontwikkelrichting, betrekken we ook onze externe samenwerkingspartners. We gaan met hen in gesprek over hoe wij aankijken tegen de rol en samenwerking van de betreffende partner, en nemen hun perspectief nadrukkelijk mee in de verdere uitwerking.

Deze startnotitie vormt gedurende het project onze basis. Hierin hebben we onze kernboodschap en visie als fundament vastgelegd. We erkennen wat er al staat en wat goed functioneert, en bouwen voort op de sterke punten die al aanwezig zijn. Tegelijkertijd maakt deze notitie duidelijk waarom deze ontwikkeling noodzakelijk is en welke ambitie we gezamenlijk nastreven.

Belangrijk is dat de doorontwikkeling niet stilvalt in afwachting van uitkomsten. Proces en praktijk verlopen parallel: we leren en ontwikkelen stap voor stap, samen met onze partners. Zo groeien we gedurende het project al mee met de beoogde richting.

Bijlagen

1. Sterk Lokaal Team: Wat hebben we in huis- beschikbare functies.

Voorbeeldcasus Sterk Lokaal Team Gemeente Aalten

Maart 2026- M. Kroezen, projectleider Sterk Lokaal Team

Casus: “Achter de voordeur”

Op een rustige straat in de gemeente Aalten woont een gezin dat bewust koos voor ruimte, rust en een nieuwe start.

Wat begon als een behoefte naar rust en ruimte, werd langzaam een dagelijks gevecht om het hoofd boven water te houden.

Een gezin met veerkracht én grote kwetsbaarheid

Bas (35) groeide op in de Achterhoek. Na jaren in de drukte van de Randstad verlangde hij terug naar overzicht en eenvoud. Minder prikkels, minder drukte, ook vanwege de gevolgen van niet-aangeboren hersenletsel. Doordeweeks werkt hij in de bouw en verblijft hij in de kost. Dat geeft hem structuur, maar betekent ook dat hij het grootste deel van de week niet thuis is.

In het weekend probeert hij alles in te halen. Hij staat langs de lijn bij Milan (8), die fanatiek voetballt en zichtbaar opbloeit van positieve aandacht. Hij gaat mee naar het skatepleintje waar Fenna (6) eindeloos rondjes draait. Het zijn waardevolle momenten, maar ook intens: Bas merkt dat zijn energie sneller op is dan vroeger. Prikkelverwerking en overzicht blijven kwetsbaar.

Ingrid (43) draagt doordeweeks de zorg voor het gezin. Ze houdt van kleine, veilige bezigheden, diamant painting aan de keukentafel, voetbalwedstrijden op tv. Structuur en overzicht aanbrengen is voor haar echter ingewikkeld. Ze heeft vermoedelijk een licht verstandelijke beperking en is psychisch kwetsbaar. Administratie, afspraken plannen, grenzen stellen aan de kinderen, het kost haar zichtbaar meer dan gemiddeld.

De kinderen: tussen loyaliteit en onrust

Milan is een gevoelige jongen met een taal-spraakachterstand. Op school vraagt hij weinig aandacht, maar leerkrachten signaleren dat hij vaak moe is en moeite heeft met concentreren. Hij lijkt veel zelf op te lossen en stelt zich verantwoordelijk op voor zijn zusje. Wanneer er spanningen zijn thuis, trekt hij zich terug of probeert hij de sfeer te herstellen.

Fenna is levendig, fantasierijk en fysiek aanwezig. Ze zoekt veel nabijheid, maar kan ook plotseling ontploffen in boosheid of verdriet. Ze is nog niet zindelijk, wat spanning geeft op school en schaamte oproept. Haar zelfvertrouwen komt onder druk te staan. De combinatie van onvoorspelbaarheid, spanning thuis en de zorgen over haar ontwikkeling-vertraging maakt dat ze extra kwetsbaar is.

Van buiten oogt het als een gewoon gezin. Maar achter de voordeur ontbreekt vaak rust en voorspelbaarheid. Structuur is wisselend aanwezig. De veiligheid staat onder druk wanneer stress oploopt.

De eerste hulpvraag: financiën

Het gezin komt in beeld bij team Mens & Samenleving met een hulpvraag rondom schulden. Er zijn betalingsachterstanden, aanmaningen en toenemende stress. Het ontbreekt aan overzicht. De financiële druk vergroot de spanningen in huis.

Het gezin ontving eerder een schade-uitkering, waarmee zij hun huishoudelijke hulp betaalden. Nadat deze uitkering is opgebruikt, wordt er een aanvraag gedaan voor huishoudelijke hulp. Naar

aanleiding van die aanvraag wordt een keukentafelgesprek ingepland. Vanuit de bedoeling om integraal te werken en snel tot actie te komen, schuift zonder dat het gezin hierover vooraf is geïnformeerd naast de Wmo-consulent ook een jeugdconsulent aan, vanwege signalen en zorgen vanuit de schuldhulpverlening. Het gezin is hier niet van op de hoogte en houdt de deur gesloten

Ouders voelen zich overvallen en niet gehoord. Het gevoel ontstaat dat zij niet worden gezien als ouders die hulp vragen, maar als ouders die worden beoordeeld. Het gesprek gaat niet door.

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard

Hulpvragen blijven zich herhalen en lopen vast. Een ondersteuningsplan wordt niet ondertekend. Schuldhulpverlening stagneert. Een huisbezoek voelt voor de consulent onveilig door de intimiderende houding van de ouders, hun dreigende taal en het gevoel onder druk gezet te worden.

Ondertussen groeit de zorg om de kinderen. Er is onvoldoende zicht op hun dagelijks functioneren. Professionals krijgen signalen, maar missen samenhang.

Er wordt gekozen voor een andere aanpak: één vaste consulent en werken aan relatieopbouw. Eerst luisteren en 'er zijn'. Langzaam ontstaat er ruimte voor contact.

Huishoudelijke hulp wordt alsnog ingezet. Niet alleen om het huis schoon te houden, maar ook om signalen vroeg te zien en laagdrempelig steun te bieden. De vaste consulent wordt het centrale aanspreekpunt. Dat brengt enige rust.

Signalen die niet genegeerd kunnen worden

De huishoudelijke hulp ziet meer dan een vol aanrecht. Er is vervuiling. Er zijn momenten van ontregeling. Er zijn spanningen met burens. Schoolverzuim neemt toe. Er komen anonieme meldingen bij Veilig Thuis.

De grootste zorg: er is niet voldoende zicht op de kinderen. Er zijn momenten waarop zij onvoldoende in beeld zijn bij school en hulpverlening. Hun emotionele veiligheid is moeilijk te beoordelen.

Moeder zoekt frequent contact met medische specialisten, maar geeft geen toestemming voor onderlinge informatie-uitwisseling. Daardoor werken professionals naast elkaar, zonder gezamenlijk beeld. De draagkracht van ouders lijkt wisselend, maar objectieve afstemming ontbreekt.

Tijdens een jeugdbeschermingstafelgesprek wordt besloten vrijwillige hulpverlening een laatste kans te geven. Maar het vertrouwen brokkelt verder af. Ouders voelen zich gecontroleerd. Professionals voelen zich buitengesloten. De deur blijft opnieuw dicht.

Er volgt een tweede jeugdbeschermingstafel. Het zicht op de ontwikkeling en veiligheid van Milan en Fenna is onvoldoende geborgd. De zorgen zijn niet incidenteel, maar structureel en complex.

De vraag naar een ondertoezichtstelling wordt voorgelegd aan de rechter.

Analyse

Deze casus laat zien hoe een opeenstapeling van kwetsbaarheden en problemen op andere cognitief, psychisch, medisch, financieel, sociaal gebied kan leiden tot een situatie waarin niemand nog volledig overzicht heeft en hoe deze problemen met elkaar samenhangen.

Wat zou er anders zijn wanneer gewerkt werd vanuit de 7 uitgangspunten van Sterk Lokaal Team?

1. Passende omvang en expertise

In deze casus waren meerdere consultants betrokken, wisselden aanspreekpunten en verschoof regie. Dat zorgde voor onrust bij het gezin en onduidelijkheid bij professionals.

Vanuit een Sterk Lokaal Team:

- Is er een team met voldoende omvang om continuïteit te waarborgen.
- Is er voldoende diversiteit aan expertise (Wmo, jeugd, LVB-kennis, NAH-kennis, schulden, veiligheid).
- Kan snel opgeschaald worden zonder dat het gezin steeds nieuwe gezichten krijgt.

Hier had eerder gespecialiseerde kennis over:

- Licht verstandelijke beperking bij ouders
- Niet-aangeboren hersenletsel
- Hoarding/vervuiling
- Veiligheidsinschatting

het verschil kunnen maken.

2. Expertise erbij halen

In het verloop van de casus werd veel “naast elkaar” gewerkt. Medische specialisten, schuldhulpverlening, huishoudelijke hulp, jeugdprofessionals, maar zonder gezamenlijke duiding.

Vanuit dit uitgangspunt:

- Wordt actief aanvullende expertise ingeschakeld wanneer signalen daarom vragen.
- Wordt specialistische kennis tijdelijk toegevoegd aan het lokaal team.
- Wordt niet gewacht tot escalatie voordat expertise wordt ingezet.
- Is er een vast aanspreekpunt die alles rondom het gezin verbind.

Bijvoorbeeld:

- LVB-expertise bij het eerste keukentafelgesprek.
- NAH-kennis in relatie tot de belastbaarheid van vader.
- Gedragswetenschappelijke ondersteuning en expertisen Veilig Thuis bij veiligheidszorgen.

3. Zichtbaar en aanwezig in de wijk

Het lokaal team was voor het gezin vooral zichtbaar op het moment dat er een probleem was.

Vanuit Sterk Lokaal Team:

- Is het team zichtbaar in scholen, bij sportverenigingen, in buurthuizen.
- Weten professionals wat er speelt in de straat en buurt.
- Is de drempel lager om hulp te vragen.

Als er eerder laagdrempelig contact was geweest, bijvoorbeeld via school of een OT-er op school, of een wijkactiviteit had het gezin mogelijk eerder steun ervaren in plaats van controle.

4. Samen met de sociale basis

In deze casus werd vooral professioneel opgeschaald. Het informele netwerk bleef grotendeels buiten beeld.

Vanuit dit uitgangspunt:

- Wordt actief gekeken naar wat het netwerk kan betekenen.
- Worden vrijwilligersinitiatieven vroeg betrokken.
- Wordt steun genormaliseerd, niet geproblematiseerd.

Partijen zoals:

- Yunio (bijvoorbeeld via Home-Start)
- InHuis Steungezinnen

hadden mogelijk eerder verlichting kunnen bieden in praktische en opvoedondersteuning.

5. Breed kijken en breed handelen

De eerste hulpvraag ging over financiën. De tweede over huishoudelijke hulp.

Maar onder deze vragen lagen:

- cognitieve beperkingen
- psychische kwetsbaarheid
- ontwikkelingsvragen bij de kinderen
- veiligheidszorgen
- sociaal isolement

Breed kijken betekent:

- Niet alleen de aanvraag behandelen.
- Niet alleen indiceren.
- Maar samen onderzoeken wat er in het hele huishouden speelt.

En vervolgens ook breed handelen:

- Integraal plan.
- Heldere gezamenlijke doelen.
- Afspraken die voor iedereen inzichtelijk zijn: in 1 dossier.
- Terugkoppelen aan vaste aanspreekpunt.

6. Zelf hulp bieden

Een belangrijk moment in de casus was het ontstaan van vertrouwen tussen moeder en het vaste aanspreekpunt. Dat vertrouwen was kostbaar.

Vanuit Sterk Lokaal Team:

- Wordt niet onnodig doorverwezen als het team het zelf kan oppakken.

Juist in situaties waar wantrouwen snel groeit, is continuïteit cruciaal.

7. Aansluiten bij het huishouden

Aansluiten bij dit gezin betekende:

- Vooraf duidelijk communiceren wie er mee komt.
- Tempo aanpassen aan belastbaarheid.
- Alle afspraken schriftelijk vastleggen.
- Niet alleen praten over zorgen, maar ook aansluiten bij wat belangrijk is voor ouders (de kinderen, voetbal, rust in het weekend).

Wat was helpend in deze casus?

Er waren sterke elementen:

- Eén vast aanspreekpunt gaf rust.
- Dit aanspreekpunt zorgde voor aansluiting, door duidelijk te communiceren, tempo aan te passen, afspraken schriftelijk vast te leggen, regie bij ouders te laten.
- De samenwerking met Veilig Thuis was goed door korte lijnen.
- Aansluiten bij bestaande vertrouwensrelaties (huishoudelijke hulp) werkte tijdelijk verbindend.

Dat laat zien: de bouwstenen voor een Sterk Lokaal Team zijn aanwezig, maar nog niet structureel georganiseerd rondom de uitgangspunten.

Convenant Stevige lokale teams

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Het convenant	5
Ondertekening	15
Bijlage 1: Zienswijze <i>Breed kijken, breed handelen</i>	16

1

Inleiding

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken te komen tot een convenant 'Stevige lokale teams'. Dit bevat bestuurlijke afspraken voor een duurzame transformatie van het sociaal domein, met daarin een centrale rol voor lokale teams.

Die transformatie is al vaak beschreven. Kortgezegd is het een beweging waarin niet het 'losse individu' centraal staat, maar het individu in de context van zijn/haar sociale omgeving. Een beweging van individuele ketens naar sociale netwerken, van een nauwe medische blik (die soms noodzakelijk is) naar betekenisvol meedoen, van professioneel doorverwijzen naar samen zoeken wat het beste past, van losse hulpvragen beantwoorden naar achterliggende oorzaken aanpakken.

Deze beweging is mede ingegeven als reactie op een aantal dominante maatschappelijke patronen. Zoals de opwaartse individuele prestatiedruk en zijn collectieve *ratrace*. De daarmee samenhangende neiging om bij psychosociaal tegenvaal oplossingen te zoeken bij professionele hulp en ondersteuning. Maar ook dieper: de maatschappelijke ontwrichting als gevolg van corona, zorgen over bestaanszekerheid en ongelijkheid, internationale spanningen en een onzekere toekomst, die vooral de jongere generatie raken. Jongeren die door de sociale media ook nog eens gewend zijn zich individueel aan de ander te spiegelen.

Lokale teams kunnen hierin een belangrijke rol vervullen als krachtige veranderpartner. Ze zijn geen panacee voor alle maatschappelijke problemen; die druk leggen we hen niet op. Maar ze kunnen wel bijdragen aan bovengenoemde omslag. Lokale teams hebben drie functies: ze ondersteunen de hulpvrager bij diens regie, ze bieden zelf hulp en ze schakelen waar nodig extra hulp in. Dat doen ze niet alleen voor jongeren en gezinnen, maar voor alle inwoners van de wijk of gemeente. Die totaliteit omvat ook dit convenant. Lokale teams kijken vanuit hun laagdrempelige aanwezigheid in de wijk met een brede blik samen met de hulpvrager en met wellicht een ervaringsdeskundige naar de best passende vervolgstap. Ze zijn daarbij gericht op ondersteuning bij dagelijkse activiteiten en relaties en schakelen volgens het principe van *matched care* zo nodig specialistische expertise in. Als het gaat om kinderen hebben ze altijd oog voor de (achterliggende) situatie van andere gezinsleden en vice versa. Waar mogelijk handelen ze direct, zonder formele doorverwijzingen of wachtlijsten. Hiermee kan de onnodige inzet van zwaardere hulp worden verminderd.

Deze werkwijze van lokale teams, beschreven in het [Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening](#), vraagt om een breed repertoire aan deskundigheid (of kennis daarvan) en tegelijk om direct praktisch handelen. Een eenzame man die wel wil klaverjassen heeft een andere behoefte dan iemand met chronische en levenslange klachten of een gezin met geldzorgen. Dat betekent goed kunnen schakelen met gemeentelijke instanties en specialistische kennis, als ook met allerlei vrijetijdsverenigingen en maatschappelijke organisaties. Dit gaat om het versterken van de sociale en pedagogische basis en van bewonersinitiatieven. Maar ook om schuldhelpverlening en samenwerking met eerstelijnsprofessionals zoals huisartsen¹ en woningcorporaties tot jeugdgezondheidszorg², met Veilig Thuis, kerk en moskee. Dat vraagt dus ook iets van de samenstelling van lokale teams; een passende mix van (specialistische) expertise (ook over veiligheidsvraagstukken), welzijns- en opbouwwerk is nodig om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de veranderbeweging. Hierbij is de lokale maatschappelijke opgave en context leidend.

1 In de context van het hechte wijkverband als bedoeld in het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord.

2 Vanuit haar publieke taak en wettelijke grondslag in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg).

Deze positie van lokale teams kan alleen als anderen die positie erkennen en daarnaar handelen. Daarvoor is dit convenant bedoeld. Het is niet zozeer een afspraak van lokale teams zelf (al is de Associatie van Wijkteams een cruciale partner) als wel van ons als stakeholders daar omheen samen: ministeries, gemeenten, brancheorganisaties, beroepsverenigingen en cliëntvertegenwoordigers. Met dit convenant spreken wij uit dat we gaan voor de bovengeschetste beweging, dat we investeren in lokale teams en dat we daarbij elk onze eigen verantwoordelijkheid omschrijven én nemen.

Noot bij deze versie

Deze versie van het convenant is de eerste vervolgstap op het Richtinggevend Kader. De afspraken in deze versie zijn primair gericht op de situatie van jeugdigen en gezinnen, nu de afspraak tot het tot stand brengen van het stuk een afspraak is uit de Hervormingsagenda Jeugd.

In de aanloop naar dit convenant en de bredere reikwijdte van lokale teams werd echter duidelijk dat de ingezette beweging om betrokkenheid van een grotere groep partners vraagt. Besloten is daarom tot een 'modulair' convenant, waarbij de huidige afspraken rond jeugd en gezin later aangevuld worden met (in ieder geval) modules met afspraken rondom ondersteuning van volwassenen en de pedagogische basis. De algemene overwegingen en verklaring in deze versie zijn waar mogelijk reeds met deze breedte geformuleerd.

Dit gezegd hebbende, spreken we het volgende uit:

2

Het convenant

Ondergetekenden,

Overwegende:

1. Dat het nodig is in te zetten op het versterken van de weerbaarheid en eigen kracht van (de omgeving van) inwoners en hun hulpvragen te bekijken vanuit hun brede context;
2. Dat veel vragen naar individuele hulp en ondersteuning vanuit Jeugdwet, Participatiewet en Wmo voortkomen uit problemen op andere domeinen zoals bestaansonzekerheid, eenzaamheid, gebrek aan betaalbare woonruimte, echtscheidingsproblematiek, psychische klachten en prestatiedruk;
3. Dat dit oorzaken kunnen zijn van ontwikkelingsachterstanden, lage sociale kwaliteit en onveiligheid van kinderen en dat hulp en ondersteuning daarom mede gericht moeten zijn op het wegnemen van die oorzaken;
4. Dat samenwerking nodig is over de grenzen van organisaties en domeinen heen, vanuit een gedeelde visie op wat nodig is voor jeugd, volwassenen en de gemeenschap;
5. Dat sommige inwoners vanwege een stoornis, trauma, beperking of (ernstig psychiatrische) aandoening hun leven lang passende zorg of ondersteuning behoeven en daarop ook mogen rekenen vanuit het sociaal domein;
6. Dat we geloven in de kracht van collectieve interventies met normaliserende werking en een duurzaam resultaat, maar oog willen houden voor de meerwaarde van individueel maatwerk;
7. Dat lokale teams essentieel zijn vanwege hun brede expertise, hun domeinoverstijgende werkwijze en hun mogelijkheid om zelf direct hulp te verlenen, daarbij gebruikmakend van onder meer het welzijns-, sociaal werk als ingebed in welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen, informele netwerken en steunfiguren, en/of beschikbare aanvullende expertise binnen en buiten de gemeente;
8. Dat het lokale team vanuit dat oogpunt beschikt over professionals met verschillende kennis van of verbinding met overige expertise (Jeugd, Wmo, jeugdgezondheidszorg, veiligheid, werk en inkomen, huisvesting, schuldhulpverlening, samenlevingsopbouw, echtscheidingen en verschillende specialismen) zodat integraal en systemisch kan worden gewerkt;
9. Dat er sinds 2015 diverse varianten van lokale teams zijn ontstaan, die in meer of mindere mate tegemoet komen aan het Richtinggevend Kader, en dat daarin een leervermogen ligt om de werkzame elementen te verspreiden en te bestendigen. Dit leerelement geldt tevens voor inkopen van en de opdracht aan aanbieders van aanvullende hulp in hun samenwerking met lokale teams;
10. Dat het nodig is dat alle lokale teams werken conform de dertien basiskennmerken, met daarbij ruimte voor lokale relaties, eigen organisatorische keuzes, visie en maatschappelijke opgaven;
11. Dat goede aansluiting tussen lokale teams, voorzieningen in de sociale basis aanvullende expertise en wettelijke verwijzers essentieel is en nadere afspraken verdient,

Verklaren:

Allen

1. Dat we de stem van inwoners als uitgangspunt nemen bij het beantwoorden van de hulpvraag, waarbij we oog hebben voor de context en achtergrond van die hulpvraag;
2. Dat geboden hulp en ondersteuning te allen tijde gericht moet zijn op het versterken van de eigen regie, dat daarbij wordt aangesloten bij de wensen, normen en waarden van de inwoner en diens gezin, dat bij meervoudige problematiek de ondersteuning is gelegen in coördinatie van de interventies en dat de eindverantwoordelijkheid (behoudens in gevallen in het gedwongen kader) bij de inwoner blijft.
3. Dat we ons scharen achter de (door-)ontwikkeling van een stevig lokaal sociaal domein waarin lokale teams een herkenbare en betrouwbare centrale rol vervullen;
4. Dat we aanspreekbaar zijn op onze eigen bijdrage daarin en wat wij daarbij over en weer van elkaar verwachten, vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid;
5. Dat we ernaar streven dat eind 2028 alle gemeenten stevige lokale teams hebben die voldoen aan het Richtinggevend Kader en de hierboven geschetste transformatie in het sociaal domein en dat wij samen willen werken aan het inrichten van adequate monitoring hiervan;
6. Dat we hulp en ondersteuning vanuit lokale teams niet vanuit producten of labels inzetten maar vanuit de hulpvraag en context van inwoners. Dat ervaringskennis en -deskundigheid en de sociale en pedagogische basisinfrastructuur daarbij van wezenlijke waarde is;
7. Dat we de gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om jongeren met een hulpvraag passende ondersteuning te bieden bij de overgang naar volwassenheid en tijdig de inzet van het jeugd- en volwassenenaanbod te coördineren;
8. Dat we hulpvragen beantwoorden vanuit het samenspel van formele en informele hulpbronnen in de wijk. Hierbij hebben lokale teams een centrale functie binnen de sociale en pedagogische basis, en schakelen zij daarbij waar nodig aanvullende specialistische expertise in;
9. Dat gemeenten vanuit een visie op de sociale (pedagogische) basis in nauwe aansluiting bij gemeenschappen en professionals en vanuit lokale maatschappelijke opgaven het minimumniveau aan basisvoorzieningen bepalen, binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders;
10. Dat we in die visie op de sociaalpedagogische basis erkennen dat kinderen, ouders, jongeren, vrienden, familie, vrijwilligers in verenigingen enzovoort primair eigenaar zijn van deze basis. Professionals en instituties hebben met hun handelen wel invloed op die sociaalpedagogische basis. Ons vertrekpunt is dat wij (als vertegenwoordigers van instituties) de sociaalpedagogische basis respecteren, en, waar gewenst, willen helpen en versterken. Daarbij zien we gelijkwaardige samenwerking van professionals met ouders/verzorgers, kinderen en jongeren als een belangrijk basisprincipe hiervoor.
11. Dat we (in het verlengde hiervan) kinderopvang en onderwijs zien als vanzelfsprekende werk- en ontwikkelplaatsen van waaruit die gelijkwaardige samenwerking tussen ouders, onderwijs/ kinderopvang en lokale teams invulling kan worden gegeven en waar ondersteuning kan worden georganiseerd indien nodig. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat de omgeving zich dient aan te passen aan het kind/de jongere, niet andersom. Kinderen en jongeren worden nu, al dan niet tijdelijk, apart gezet omdat ze niet voldoen aan de hoge normen van de omgeving; we spreken de ambitie uit dat echt anders te doen.
12. Dat we samen de verantwoordelijkheid voelen voor het omgaan met financiële en personele schaarste, juist met oog op borging van specialistische expertise voor wie dat echt nodig heeft;
13. Dat het rijk en gemeenten vanuit de financiële kaders van de Hervormingsagenda Jeugd het gesprek voeren over hoe de geschetste beweging in het sociaal domein en van lokale teams te realiseren en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn;
14. Dat we medewerkers van lokale teams ondersteunen bij het preventief, integraal en systemisch werken en dat dit vraagt om nauwe bestuurlijke samenwerking en afstemming;
15. Dat ruimte om gezamenlijk te leren op alle niveaus een essentiële randvoorwaarde is;
16. Dat we elkaar bij deze opgave de tijd willen geven om onderling vertrouwen op te bouwen en van daaruit meerjarige samenwerkingen en partnerschap aan te gaan.
17. Dat we allen, vanuit onze positie bijdragen aan het evalueren, leren en verbeteren van het convenant en de praktijk van lokale teams en de beoogde effecten zoals beschreven in de governanceparagraaf van dit convenant.

Module met aanvullende afspraken – JEUGD EN GEZINSGERICHT WERKEN

Gemeenten (en de VNG)

1. Verwerken de 13 kenmerken uit het Richtinggevend Kader in hun opdracht aan lokale teams en benutten daartoe waar nodig de [werkpakketten Stevige lokale teams](#).
2. Zorgen via hun opdracht aan de lokale teams dat een passende mix van (specialistische) expertise, welzijns- en jongerenwerk³ en ervaringskennis en -deskundigheid⁴ in of rondom de teams aanwezig is om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de beoogde transformatiebeweging en conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#). Hierbij is de lokale maatschappelijke opgave en context leidend.
3. Zorgen daarmee dat professionals in de teams, indien nodig⁵, SKJ-geregistreerd zijn dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling, voldoen aan de eisen rondom werkervaring, reflectie en deskundigheidsbevordering en werken volgens een brede, contextanalyse van hulpvragen.
4. Zorgen dat hun opdracht aan lokale teams in lijn is met de [leidraad Werken aan veiligheid](#) en stimuleren daarbij het gebruik van het [werkpakket Werken aan veiligheid](#).
5. Spreken met partners als Veilig Thuis, zorg- en veiligheidshuizen en GI's af dat laatstgenoemden advies en (tijdelijke) hulp bieden bij situaties van onveiligheid (conform het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming).
6. Geven de door hen gesubsidieerde partijen die met volwassenen werken, de opdracht altijd oog te hebben voor de ontwikkeling en het belang van de betrokken kinderen.
7. Dragen bij aan periodieke evaluatie van het Richtinggevend Kader en betrekken daarbij (een vertegenwoordiging van) hulpvragers, professionals en ervaringsdeskundigen.
8. Spannen zich in om de inzet van ervaringskennis en -deskundigheid te positioneren, faciliteren en borgen, vanuit de ambitie en met als uiteindelijk doel om deze bron van kennis structureel te verankeren in het beleidsvormings-, uitvoerings- en evaluatieproces rondom lokale teams.
9. Geven de inkoop en organisatie van aanvullende hulp zo vorm dat deze flexibel en in nauwe samenwerking met het lokale team kan worden ingezet. Gemeenten werken daartoe met een zo beperkt mogelijk aantal partijen vanuit duurzame contractrelaties op basis van vertrouwen en strategisch partnerschap.
10. Zorgen dat lokale teams geldzorgen signaleren en bespreekbaar maken en vandaaruit de inzet coördineren en afstemmen met het informele steunsysteem en met professionals op het terrein van Participatiewet, armoede en schuldhulpverlening (volgens basisdienstverlening schuldhulp).
11. Zetten in op het realiseren van moderne schoolgebouwen waar kinderopvang en onderwijs onder één dak zijn gehuisvest (en intensief samenwerken), waar plek is voor ondersteuning en zorg, en die ruimte bieden voor activiteiten van de gemeenschap. Het betekent ook dat schoolgebouwen ook buiten schooltijden geopend kunnen zijn.
12. Zorgen dat lokale teams de ondersteuning van inwoners/gezinnen bij het voeren van regie en waakvlamcontact vormgeven en/of beleggen op een wijze die past bij hun wensen, normen, waarden en context en leefwereld.
13. Faciliteren zo optimaal mogelijk dat elke inwoner beroep kan doen op onafhankelijke cliëntondersteuning en een adequate klachtenregeling t.a.v. de lokale teams.
14. Zorgen vanuit een gezamenlijke visie dat voorzieningen in de sociale en pedagogische basis en de jeugdgezondheidszorg structureel en herkenbaar zijn gepositioneerd in of dichtbij lokale teams, dit in stevige verbinding met hun dagelijkse praktijk⁶. Gemeenten geven hieraan invulling

3 Al of niet te betrekken vanuit de welzijnsorganisaties waarin dit is ingebed.

4 Hierbij is te denken aan kennis van veiligheidsvraagstukken, bestaanszekerheid, ggz, echtscheidingsproblematiek en kennis en capaciteit die nodig is voor een goede samenwerking binnen de hechte wijkverbanden eerstelijnszorg.

5 Voor professionals die taken verrichten die volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling (uitgewerkt in het kwaliteitskader jeugd) aan een geregistreerde professional moeten worden toebedeeld is de norm dat zij SKJ of BIG geregistreerd zijn. Wanneer de werkzaamheden niet om SKJ/BIG registratie vragen, geldt dat de kwaliteit kan worden aangetoond door opleiding of registraties bij beroepsregisters/ beroepsverenigingen.

6 Ten aanzien van de jeugdgezondheidszorg: zoals nader uitgewerkt in de handreiking [Aan de slag met kansrijk partnerschap](#).

via hun opdrachtgeverschap en met behoud van de wettelijke rol van de jeugdgezondheidszorg.

15. Zorgen dat, in verbinding met landelijke kennis- en expertisecentra, in lokale teams kennis aanwezig is over mensen met een levenslange en levensbrede beperking⁷ zodat met deze mensen een duurzaam, meerjarig toekomstplan wordt opgesteld en daaraan conforme beschikkingen worden afgegeven.
16. Zorgen, vanuit hun verantwoordelijkheid als opdrachtgever, dat in lokale teams de juiste kennis, expertise en informatie over de doelgroep 16-27 aanwezig is, waarbij aandacht is voor het tijdig opstellen van een toekomstplan rondom de 'Big 5' en de betrokkenheid van bijvoorbeeld een jongerenregisseur bij de uitvoering en coördinatie daarvan.
17. Brengen, via de VNG en samen met LHV, InEen en AJN middels de te actualiseren leidraad de afspraken⁸ over de samenwerking tussen lokale teams, huis- en jeugdartsen en medisch specialisten, continu onder de aandacht van hun achterban.
18. Werken vanuit hun opdrachtgeverschap aan lokale teams als betrouwbare samenwerkingspartner voor huis- en jeugdartsen en medisch specialisten en maken lokaal dan wel regionaal nadere afspraken met hen over die samenwerking. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met afspraken in het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord over deelname aan hechte wijkverbanden.
19. Zorgen bij hun inkoop van aanvullende hulp voor financiële ruimte voor consultatiefunctie aan lokale teams.
20. Maken, ondersteund door VNG en het rijk, na inwerkingtreding van de WAMS mogelijk om gegevens uit te wisselen tussen lokale teams, de gemeentelijke organisatie en andere uitvoeringspartners.
21. Dragen als opdrachtgever bij aan de toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*⁹.
22. Nemen via de VNG als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
23. Zorgen voor passende samenwerkingsafspraken tussen het lokaal team en het regionaal expertteam (RET), zodat de taken en verantwoordelijkheden, zoals beschreven in het [Borgingsdocument expertteams](#), passend zijn belegd.
24. Kunnen bij de uitbouw van de teams rekenen op ondersteuning vanuit de VNG, die
 - het gebruik van het [Verkenninginstrument Toegang stimuleert](#)
 - de [werkpakketten Stevige lokale teams](#) onder de aandacht brengt
 - samen met het ministerie van VWS een passende monitor voor lokale teams vormgeeft;
 - verbinding legt met de initiatieven vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
 - de inzet van jeugdconsulent bij huisartsen stimuleert op basis van de geactualiseerde leidraad;
 - de ondersteuningslijn 'stevige lokale teams' aanstuurt;
 - op al haar ondersteuning de 'leefwereldtoets lokale teams' toepast
 - (bestuurlijke) afspraken heeft gemaakt met huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten over hun samenwerking met lokale teams, deze vastlegt in een leidraad en deze verspreidt onder haar leden
 - gezinsgericht en domeinoverstijgend samenwerken stimuleert via bijvoorbeeld het gelijknamige Kompas vanuit het Toekomstscenario en via de Doorbraakmethode
 - handvatten voor het werken met de groep jeugdigen met een levenslange, levensbrede beperking verspreidt.
 - zich committeert aan het opzetten van onderzoek, in afstemming met de VNG, naar de kosten en baten van stevige lokale teams, met oog voor de taken en verantwoordelijkheden van stevige lokale teams, de benodigde personele capaciteit, de (gemiddelde) kosten en de effectieve inzet van deze teams. De uitwerking moet passen binnen het kader van de Hervormingsagenda en de bestuurlijke afspraken die in het voorjaar/zomer 2025 zijn gemaakt.

7 Waaronder ernstige psychiatrische aandoeningen en trauma.

8 Zie hiervoor de notitie '[Samenwerking lokale teams, huisartsen en jeugdartsen](#)'.

9 Zie bijlage 1.

Ministeries van VWS, OCW

1. Spant zich in, via de betrokken departementen en in kader van zijn stelselverantwoordelijkheid, om de nodige wettelijke en financiële randvoorwaarden voor het realiseren van stevige lokale teams en hun domeinoverstijgende werkwijze te bieden.
2. Zet zich uit dien hoofde in voor een goede aansluiting van (alle) relevante wet- en regelgeving, beleidsvoorstellen en akkoorden¹⁰ (zowel in inhoud als in communicatie), zodat voor gemeenten, lokale teams en partijen uit de pedagogische en sociale basis helder is welk onderwerp of doelgroep onder welke wet valt. En zet zich daarbij in om schotten die gezins- en contextgericht werken belemmeren, weg te nemen.
3. Committeert zich aan het opzetten van onderzoek, in afstemming met de VNG, naar de kosten en baten van stevige lokale teams, met oog voor de taken en verantwoordelijkheden van stevige lokale teams, de benodigde personele capaciteit, de (gemiddelde) kosten en de effectieve inzet van deze teams. De uitwerking moet passen binnen het kader van de Hervormingsagenda en de bestuurlijke afspraken die in het voorjaar/zomer 2025 zijn gemaakt.
4. Maakt zich sterk voor een interdepartementale aanpak¹¹ ten aanzien van multiproblematiek binnen het gezin, onder meer over congruente wettelijke kaders.
5. Stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van bij lokale teams passende instrumenten, zoals de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹², de doorbraakmethode en het Kompas 'Gezinsgericht en domein overstijgend werken' alsmede het Handelingskader.
6. Brengt actief de mogelijkheden van gegevensuitwisseling onder de aandacht, conform het in voorbereiding zijnde Wet Aanpak Meervoudige Problematiek Sociaal Domein (Wams).
7. Schept via het Ministerie van VWS helderheid over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht en het minimumniveau aan basisvoorzieningen en lokale teams, zodat gemeenten en lokale teams de juiste mate van beleidsvrijheid en wettelijke grondslag hebben om hulpvragen effectief te beantwoorden. Daaronder valt onder meer:
 - nadere definiëring van het begrip eigen kracht en explicitering van het primaat van vrij toegankelijke voorzieningen
 - nadere criteria en een helder afwegingsproces m.b.t.de inzet van (niet-vrij toegankelijke) aanvullende specialistische jeugdhulp
 - gemeentelijke opdracht in de jeugdwet met oog op een minimumniveau aan sociaal (pedagogische) basisvoorzieningen en het inrichten van lokale teams en hun basistaken
 - Het opnemen van de wederkerigheid van de verplichting tot het maken van samenwerkingsafspraken tussen gemeenten en huis- en jeugdartsen, medisch specialisten en de bepaling dat deze in beginsel naar door de gemeente gecontracteerd aanbod verwijzen;
8. Subsidieert via het Ministerie van VWS de ondersteuningslijn stevige lokale teams en het ondersteuningsaanbod rondom het VIT.
9. Organiseert via VWS kennisdeling en verspreiding van goede lokale-teams-voorbeelden, o.a. via landelijke kennisinstituten als NJI, Movisie, NCJ, Integraal Werken in de Wijk (IWW), de leernetwerken van de Associatie Wijkteams, het netwerk Met Andere Ogen en de lectoraten/ werkplaatsen Sociaal Domein.
10. Organiseert via het ministerie van VWS een brede en maatschappelijke dialoog over het accepteren van verschillen, de positionering van jeugdhulp en de transformatiebeweging waar lokale teams deel van uitmaken.
11. Het ministerie van OCW committeert zich aan het faciliteren van de samenwerking en de aanwezigheid op scholen van medewerkers van het lokale team in aanvulling op het multidisciplinaire schoolteam. Daarnaast worden de structurele financiële middelen na afloop van de subsidieregelingen voor School & Omgeving, Brugfunctionaris en Schoolmaaltijden samengevoegd en onderdeel van de aanvullende bekostiging aan scholen.

¹⁰ Waaronder, maar niet beperkt tot: de Hervormingsagenda Jeugd, IZA, GALA Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord), het Toekomstscenario kind – en gezinsbescherming en Passend en inclusief onderwijs, Participatiewet in balans, Betaalbaar wonen, Een thuis voor iedereen, Leefbaarheid en veiligheid/preventie met gezag, Nationaal programma armoede en schulden, basisdienstverlening schuldhulp en optimalisatie arbeidsmarkt.

¹¹ De interdepartementale aanpak 'Gezinnen in een kwetsbare positie' is hier een voorbeeld van.

¹² Zie bijlage 1.

12. Ondersteunt via het ministerie van OCW de beweging naar inclusief onderwijs 2035 en de transformatie op scholen naar een sterk pedagogisch klimaat, waarbij de stevige lokale teams op school nauw samenwerken met multidisciplinaire schoolteams en zet er daarbij op in dat schoolbesturen en gemeenten afspraken maken over de inzet en de aanwezigheid van het lokale team op school (bijvoorbeeld via de Lokale Educatieve Agenda).
13. Geeft opvolging aan de uitkomsten van lopende onderzoeken naar passende toegang, omgang, zorg en ondersteuning voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking.
14. Nemen via het ministerie van VWS als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.

Aanbieders (en hun brancheorganisaties)

1. Borgen de dertien kenmerken van het Richtinggevend Kader en de beoogde transformatie over de gehele linie in hun organisatie en werkwijze.
2. Zorgen ervoor dat professionals in (samenwerking met) lokale teams beschikken over de juiste (multidisciplinaire) kennis en deskundigheid om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de in de inleiding van dit document geschetste transformatiebeweging; dat zij, indien nodig en conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#), SKJ-geregistreerd zijn (dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling) en dat integraal met deze kennis wordt samengewerkt. De lokale maatschappelijke opgave is hierbij leidend.
3. Dragen via BGZJ, SWN en JGZ en hun deelname aan de werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) bij aan de totstandkoming en toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹³, die van toepassing is op alle relevante beroepsgroepen¹⁴.
4. Zorgen via de BGZJ dat aanbieders van aanvullende jeugdhulp dat de professionals binnen hun organisaties hun ondersteuning zo flexibel mogelijk in nauwe samenwerking met het lokale team inzetten (consultatie, netwerkworg, *wrap around care* en waakvlamfunctie), waarbij het gezamenlijke plan van gezin en professional leidend is. Door vroegtijdig de juiste expertise te betrekken, voorkomen we dat gezinnen worden doorverwezen en kunnen we snel passende hulp inzetten.
5. Bevorderen via de BGZJ de naleving van de door hen opgestelde *Norm voor Opdrachtnemerschap*, met specifieke aandacht voor het aansluiten op de mogelijkheden en context van de jongere en diens gezin, school en wijk, de beoogde samenwerking met lokale teams en de inzet van informele steunfiguren.
6. Maken als opdrachtnemer in hun organisatie mogelijk dat hun professionals voldoende tijd hebben voor consultatie aan lokale teams.
7. Investeren via hun branche- en belangenorganisaties in voldoende kennis omtrent mensen met levenslange/levensbrede beperking zodat die samen met lokale teams voor deze groep passende zorg en ondersteuning kunnen bieden.
8. Bevorderen via hun branche- en belangenorganisaties het gezinsgericht werken, de toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*, de mogelijkheid van inzet van volwassenen-ggz bij problemen van ouders van jongeren met een hulpvraag en de toepassing van de mogelijkheid tot consultatie.
9. Passen als aanbieders van volwassenen-ggz deze consultatiemogelijkheid toe conform de daartoe gepubliceerde [leidraad](#)¹⁵.
10. Zorgen dat hun professionals tijdig voor het 16e levensjaar het gesprek aangaan met de jeugdige over diens toekomstplan, met daarbij aandacht voor de 'Big 5' en met het streven naar zoveel mogelijk zelfregie van de jeugdige (in zijn/haar netwerk). Zij stemmen de professionele ondersteuning hierop af en coördineren hierbij verschillende soorten aanbod indien nodig.

13 Zie bijlage 1.

14 In ieder geval (maar niet beperkt tot) lokale teams aanbieders van aanvullende (specialistische) hulp, huisartsen, jeugdartsen, Gecertificeerde Instellingen en professionals binnen het welzijns- en jongerenwerk.

15 Voor de consultatie van volwassenen-ggz wordt hiervoor de [Leidraad consultatiefunctie ggz voor het sociaal domein](#) toegepast. Deze leidraad wordt op korte termijn aangepast zodat ook voor jeugdprofessionals die vragen hebben over mentale problemen bij volwassenen (zoals ouders), de consultatiefunctie goed kan worden ingekocht door gemeenten (conform de bedoeling van de consultatiefunctie).

Hierbij wordt de gemeente (via het lokale team) tijdig betrokken en worden afspraken gemaakt over coördinatie van de ondersteuning en uitvoering van het toekomstplan.

11. Zorgen met de lokale teams voor zo goed mogelijke afstemming met het gezin en de diverse betrokken hulp- en zorgverleners in een gezin binnen de ruimte die privacywetgeving daarvoor biedt en informeren hen proactief over de voortgang van hun werkzaamheden.
12. Stimuleren en faciliteren dat de bij hen werkzame professionals van elkaar (over verschillende disciplines heen) leren over succesvolle samenwerking met lokale teams.
13. Dragen via Sociaal Werk Nederland (SWN) eraan bij dat het sociaal werk als ingebed in welzijnsorganisaties deel uitmaakt van lokale teams dan wel structureel daarmee verbonden is om zo bij te dragen aan collectieve plekken in de wijk waar jongeren, vanuit verbondenheid en eigen regie, persoonlijke aandacht vinden en kunnen werken aan veerkracht en herstel.
14. Uitvoeringsorganisaties van jeugdgezondheidszorg faciliteren dat hun professionals structureel en herkenbaar in of dichtbij lokale teams zijn gepositioneerd in stevige verbinding met hun dagelijkse praktijk, zoals nader uitgewerkt in de handreiking [Aan de slag met kansrijk partnerschap](#). Zij werken, als onderdeel van de publieke gezondheidszorg, vanuit een brede, contextgerichte, benadering van jeugdigen, met een focus op preventie, vroegsignalering, datagedreven en populatiegerichte zorg en monitoring. Zij bevorderen en monitoren dit via het Kansrijk Partnerschap Jeugd en Gezin.
15. Werken conform de eerdergenoemde [leidraad Werken aan veiligheid](#), met gebruikmaking van het [werkpakket](#) dat daartoe ontwikkeld is vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Professionals (en hun belangenorganisaties)

1. Gaan te werk volgens de dertien kenmerken van het Richtinggevend Kader.
2. Zorgen dat ze in en om de lokale teams beschikken over de juiste (multidisciplinaire) kennis en deskundigheid om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de in de inleiding van dit document geschetste transformatiebeweging; dat zij, conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#) en indien nodig, SKJ-geregistreerd¹⁶ zijn (dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling) en dat integraal met deze kennis wordt samengewerkt. De lokale maatschappelijke opgave is hierbij leidend.
3. Dragen als jeugdhulpprofessionals via deelname KBL bij aan de totstandkoming en toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹⁷ en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
4. Betrekken, als professionals binnen en buiten het team, de zienswijze *Breed kijken, breed handelen* bij het in goed overleg bepalen of en zo ja, welk type analyse er op welk moment nodig is (brede analyse/verklarende analyse/handelingkader [Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming](#)).
5. Huis- en jeugdartsen komen (via LHV, AJN en VNG) met gemeenten overeen dat de verantwoordelijkheid voor het maken van samenwerkingsafspraken bij beide partijen ligt. Huis- en jeugdartsen streven naar passende verwijzingen, dus alleen naar gespecialiseerde jeugdhulp indien noodzakelijk volgens de richtlijnen van de betrokken beroepsgroepen en in beginsel naar door gemeenten gecontracteerd aanbod. Als blijkt dat ander aanbod nodig is om aan de hulpvraag en de professionele standaard te voldoen, dan overleggen gemeenten en (huis-) artsen over een oplossing. Vertegenwoordigers van huis- en jeugdartsen maken lokaal dan wel regionaal nadere afspraken met gemeenten over de invulling van de samenwerking.
6. Spannen zich in om de geboden hulp en ondersteuning altijd te richten op versterking van de eigen regie en het probleemoplossend vermogen van het gezin, waarbij men aansluit bij de normen en waarden van het gezin en samenwerking met informele steunfiguren uit het eigen netwerk uitgangspunt is.

¹⁶ Voor professionals die taken verrichten die volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling (uitgewerkt in het kwaliteitskader jeugd) aan een geregistreerde professional moeten worden toebedeeld is de norm dat zij SKJ of BIG geregistreerd zijn. Wanneer de werkzaamheden niet om SKJ/BIG registratie vragen, geldt dat de kwaliteit kan worden aangetoond door opleiding of registraties bij beroepsregisters/ beroepsverenigingen.

¹⁷ Zie bijlage 1.

7. Gaan uit van aanvullende jeugdhulp als (tijdelijke) aanvulling op de basisjeugdhulp, hulp vanuit de huisarts en/of jeugdgezondheidszorg.
8. Starten conform de [Richtlijn toekomstgericht werken](#) tijdig voor het 16e levensjaar het gesprek over iemands toekomstplan, met aandacht voor de 'Big 5', vanuit zoveel mogelijk zelfregie van de jeugdige en met betrokkenheid van informele het netwerk. Hierbij wordt de gemeente (via het lokale team) tijdig betrokken en worden afspraken gemaakt over coördinatie van de ondersteuning en uitvoering van het toekomstplan.
9. Beschikken over voldoende kennis omtrent mensen met levenslange/levensbrede beperking zodat ze deze groep passende zorg en ondersteuning kunnen bieden.
10. Werken conform de eerdergenoemde leidraad [Werken aan veiligheid](#), met gebruikmaking van het [werkpakket](#) dat daartoe ontwikkeld is vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Clïëntorganisaties (MIND/IederIn)

1. Draagt vanuit haar positie binnen de Hervormingsagenda Jeugd bij aan het evalueren, leren en verbeteren van dit convenant en de praktijk van lokale teams en nemen als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
2. Stimuleert en betreft daartoe haar netwerk en achterban en zet hen in om op lokaal en regionaal niveau de beschikbaarheid en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers te versterken.
3. Is en blijft bereid om mee te werken aan het ontwikkelen van kennis en expertise om de zorg en ondersteuning van jeugdigen met een beperking, chronische ziekte of langdurige psychische problematiek (ook door lokale teams) en de organisatie daarvan blijvend te verbeteren.
4. Hebben daarbij enerzijds oog hebben voor de financiële- en arbeidsmarktproblematiek waar Rijk, Nederlandse Gemeenten en aanbieders van zorg te maken hebben, en blijven anderzijds vanuit het perspectief van het VN verdrag Handicap, VN kinderrechtenverdrag en het VN Vrouwenverdrag opkomen voor kinderen, jeugdigen, jongvolwassenen en hun ouders.
5. Zoeken daarbij de openheid van de dialoog en informeren partijen van dit convenant actief bij verschillen van mening en standpunt.

Leden van de Associatie wijkteams

Onderschrijven de ambitie van het convenant: samen werken aan transformatie in het sociaal domein. Zij doen dat in vier punten, hieronder kort samengevat¹⁸:

1. We zeggen ja tegen de ambitie, zoals verwoord in dit convenant en die terugkomt in de 13 kenmerken van het richtinggevend kader. De missie is dat inwoners ervaren dat zij worden gesteund in hun bestaanszekerheid, participatie, sociale netwerken en het kunnen zijn wie ze zijn. Ondersteuning moet contextgericht zijn, laagdrempelig beschikbaar, afgestemd op individuele behoeften en altijd samen met de inwoner worden vormgegeven.
2. We blijven realistisch en bescheiden. Transformeren is een langdurig proces van vallen en opstaan. We erkennen dat niet alles mogelijk is, en zoeken samen naar wat wél kan. Met het ondertekenen van dit convenant kunnen we geen resultaatgaranties geven. We zullen betrokken blijven bij de beweging, ook als het moeilijk wordt. Er bestaat geen 'one size fits all'. Elke lokale situatie vraagt om een eigen aanpak, afgestemd op de specifieke context en ontwikkelingsfase van het team of de gemeente.
3. We blijven in beweging en doen dat samen. De lessen uit de afgelopen tien jaar tonen het belang van ontwikkelruimte. We streven naar het openhouden van die ruimte. En we ontwikkelen door, samen met inwoners, partners, gemeenten en het Rijk. Samen leren, openstaan voor elkaars perspectief en bereid zijn de eigen werkwijze aan te passen, zijn noodzakelijk. Werken in onzekerheid en het kunnen omgaan met fouten ook.
4. We nemen onze verantwoordelijkheid voor het versterken van vakmanschap in lokale teams. Dit gebeurt door het faciliteren van leergroepen, het organiseren van een landelijk Vertelpunt voor het delen van verhalen en data, het bevorderen van onderling leren via visites, en het actief bijdragen aan de Hervormingsagenda Jeugd via de ondersteuningslijn 'Stevige Lokale Teams' van de VNG.

¹⁸ De volledige tekst plus de namen van die leden, is [hier](#) te vinden

Governance

Overwegingen

De bij dit convenant betrokken andere partijen committeren zich aan de uitvoering van de afspraken die hen betreffen en spannen zich hiervoor in. Daartoe organiseren zij een proces binnen hun eigen organisatie en achterban om de opvolging en voortgang van de gemaakte afspraken te stimuleren, te volgen en te evalueren. Elke partij deelt deze informatie en inzichten met de rest ten behoeve van de voortvarende opvolging van de afspraken en de hieronder beschreven evaluatie van het convenant. Voor deze versie van het convenant is de governance gekoppeld aan de structuur van de Hervormingsagenda Jeugd. Wanneer verbreding met andere modules plaatsvindt, zal ook de governance worden herzien/verbreed.

Bepalingen

Beheer en vindplaats

VNG is eigenaar van het convenant, heeft het document in beheer en faciliteert vanuit zijn communicatiekanalen een centrale online vindplaats voor het document.

Samenwerking en uitvoering

De VNG richt een proces in waarmee de betrokken partijen regelmatig met elkaar in gesprek kunnen zijn over de uitvoering van de afspraken uit het convenant, al of niet rondom specifieke thema's zoals het gezamenlijk sturen op de afspraken op regionaal en lokaal niveau. De VNG neemt hierbij de wensen en behoeften van de betrokken partijen als uitgangspunt.

Monitoring

Monitoring van de uitvoering van de afspraken uit dit convenant gebeurt door de betrokken partijen zelf. Zij richten een passend proces in om benodigde informatie ten behoeve van de periodieke evaluatie door de VNG beschikbaar te hebben en te verstrekken.

Evaluatie

- Het convenant wordt jaarlijks geëvalueerd. VNG initieert en coördineert het evaluatieproces en stelt de resultaten van de evaluatie op schrift.
- De bij het convenant betrokken partijen verstrekken de resultaten van hun monitoring aan de VNG. Hierbij is tenminste aandacht voor de geleverde inspanningen, ervaren knelpunten, kansen en benodigde randvoorwaarden voor succesvolle uitvoering van de afspraken.
- VNG tekent de resultaten van deze inventarisaties op en benoemt hieruit de rode draden, conclusies en aanbevelingen.
- Resultaten van de evaluatie worden daarna besproken in de stuurgroep van de Hervormingsagenda Jeugd en in een 'stuurgroep-plus' met aanvullend de partijen die geen onderdeel uitmaken van de stuurgroep.
- VNG kan haar taken en of onderdelen daarvan binnen het evaluatieproces uitbesteden aan derden.

Aanpassing n.a.v. evaluatie en tussentijdse wijziging

- De bij het convenant betrokken partijen kunnen (al of niet naar aanleiding van bespreking van de resultaten van de evaluatie) voorstellen doen voor wijzigingen in het convenant en deze indienen bij de VNG.
- Besluitvorming over eventuele aanpassingen van de afspraken tussen de bij de Hervormingsagenda Jeugd betrokken vijfhoek-partijen vindt plaats in de stuurgroep. Hiervoor wordt een nader kader uitgewerkt dat als addendum bij dit convenant zal worden gevoegd.
- Besluitvorming over aanpassing van afspraken met andere partijen vindt gezamenlijk plaats door de 'stuurgroep-plus'.
- Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen die gevolgen hebben voor de uitvoering van dit convenant, zullen partijen over (de noodzaak van) wijziging van dit convenant in overleg treden, met toepassing van de bovenvermelde besluitvormingsprocedure.
- Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partij(en) schriftelijk heeft meegedeeld.

Toetreding en opzegging

- De bij dit convenant betrokken andere partijen zijn met elkaar verantwoordelijk voor betrekken van overige partijen die naar hun gezamenlijk oordeel onmisbaar zijn om de beweging naar stevige lokale teams mogelijk te maken.
- Voor partijen bestaat de mogelijkheid om gedurende de looptijd van het convenant toe te treden. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit het convenant voortvloeien, te aanvaarden.
- Zij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de VNG. De VNG kent hierin de overige betrokken partijen bij het convenant. Zodra de betrokken partijen daarvan schriftelijk heeft ingestemd met het verzoek tot toetreding en de nieuwe partij zich committeert aan de voor haar geldende afspraken, ontvangt de toetredende partij de status van partij bij het convenant en gelden de voor haar uit het convenant voortvloeiende rechten en verplichtingen.
- Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden in afschrift als bijlage aan het convenant gehecht.
- Over de toetreding wordt door de VNG gecommuniceerd via zijn daartoe door hem passend geachte communicatiekanalen.
- Elke partij kan het convenant met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste drie maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
- Wanneer een partij het convenant opzegt, blijft het convenant voor de overige partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.

Looptijd

- Dit convenant treedt in werking op 1 maart 2026 en wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Naleving en geschillen

- Partijen spannen zich maximaal in om de afspraken in dit convenant uit te voeren en na te leven. Zij informeren de VNG zo snel als redelijkerwijs mogelijk wanneer hen duidelijk wordt dat de naleving om welke reden dan ook belemmerd wordt.
- Alle geschillen in verband met dit convenant of afspraken die daarmee samenhangen, trachten partijen onderling in goed overleg op te lossen. Indien nodig kan hier mediation bij worden ingezet overeenkomstig het reglement van de Stichting Nederlands Mediation Instituut te Rotterdam.

Ondertekening

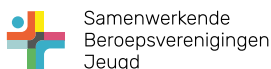
Utrecht, 23 maart 2026

Nathalie Kramers, voorzitter
commissie Zorg, Jeugd en
Onderwijs

Inge Vossenaar, directeur-generaal
Funderend Onderwijs

Ton Coenen, algemeen directeur

Mirjam Sterk, minister van
Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Pim Hoek, stuurgroep lid

Ron Boumans, voorzitter ActiZ
Jeugd

An Theunissen
Cecile Ter Beek
Edith van den Berg
Ellen van der Vlist
Erwin Lots

Jeannette Vader
Lex van Eijndhoven
Pieter Houwers
Willem Loupatty

Hannah Hollestelle, bestuurslid

Cevdet Örneke, bestuurslid

namens deze:

ieder(IN)

Erwin Lots, voorzitter Associatie
Wijkteams

Deborah Lauria, directeur

De leden van de BGZJ spannen zich in voor de beweging naar de voorkant, onder andere door betere samenwerking met, en aansluiting op, de lokale teams. De BGZJ ziet geen meerwaarde in het apart ondertekenen van dit convenant, mede omdat dit onderdeel is van de Hervormingsagenda.

Bijlage 1: Zienswijze

Breed kijken, breed handelen

Versie 1, november 2025

Opgesteld door:

Mathilda Molenaar (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Lucienne de Kok (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Karlijn Stals (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Anne-Wil Oppelaar (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Maarten van den Hoonaard (VNG),
Sophie Hospers (Associatie Wijkteams) en
Cecile ter Beek (Associatie Wijkteams)

1. Aanleiding

In het kader van de Hervormingsagenda Jeugd (Hva) en het convenant 'stevige lokale teams' is de ontwikkeling van een kwaliteitskader Brede Analyse daarin opgenomen als afspraak. Hiervoor zijn eerst verkennende gesprekken gevoerd tussen de Associatie Wijkteams (AW), VNG, OZJ–ondersteuningslijn stevige lokale teams en KBL. Daarbij is in ogenschouw genomen wat beschreven is over de Brede Analyse in de Hervormingsagenda, het convenant en de werkpakketten stevige lokale teams. Tijdens deze gesprekken bleek dat over een Kwaliteitskader Brede Analyse, zoals omschreven in de Hervormingsagenda, verschillende beelden bestaan. De gezamenlijke conclusie van de Associatie Wijkteams, VNG, OZJ en de Werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren is dat het niet enkel gaat om een analyse (breed kijken), maar juist ook om het breed (kunnen) handelen. En dat het niet gaat om een (afgebakende) processtap in een ondersteuningstraject, maar om een manier van kijken en handelen gedurende het hele proces. Daarom is besloten de vraag te verbreden van 'Brede analyse' naar 'breed kijken en breed handelen'. In tweede instantie is gesproken met de vijfhoekpartners¹⁹ en de AW, om te inventariseren hoe zij de opdracht uit de Hervormingsagenda en breed kijken en handelen interpreteren.

Deze zienswijze is geschreven als eerste stap in de nadere uitwerking van de genoemde afspraak uit de Hva om een Kwaliteitskader Brede Analyse op te stellen, waarbij dus wordt voorgesteld om de scope te verbreden. Het gaat in op wat we verstaan onder breed kijken, breed handelen. Het omvat een advies ten aanzien van een kwaliteitskader en suggesties voor vervolg.

2. Breed kijken, breed handelen

2.1 Wat verstaan we onder breed kijken en handelen?

Uit de inventarisatie met de partners blijkt dat breed kijken wordt gezien als meer dan het in kaart brengen van alle levensgebieden van een gezin. Het is een grondhouding vanuit een oprechte nieuwsgierigheid en betrokkenheid bij het gezin ('wat speelt er – allemaal – bij jullie?'), die uitgaat van alle relevante leefgebieden (gezin, school en opvang, financiën, sociale relaties, wonen, werk etc.) in de vraagverkenning en oplossing, waarbij wordt samengewerkt met alle relevante partners. Hierbij wordt in ogenschouw genomen dat gedrag van een jeugdige een normale reactie kan zijn op een abnormale situatie, dat het altijd om het hele gezin gaat, en dat de oplossingen misschien

¹⁹ Er is gesproken met vertegenwoordigers van MIND, Ieder(in), NJR, SBJ, BGZJ, VGN, JGZ, Ned. GGZ, gemeenten o.m. in West Brabant en VWS.

eerder in de omstandigheden dan in (het gedrag van) de jeugdige en diens gezin liggen. Het gaat om de dingen in hun context begrijpen, in plaats van als geïsoleerd vraagstuk.

Breed handelen betekent dat een professional over de grenzen van het jeugdhulpdomein heen en/ of in samenspraak met samenwerkingspartners, ook uit andere domeinen, een jeugdige en diens gezin ondersteunt. Niet om alles zelf te doen, maar om de passende ondersteuning in een goede samenhang vorm te geven, moet je samenwerken over de grenzen van het eigen domein heen. Op deze manier kan worden gedaan wat het juiste is. Dat kun je niet bij één partij beleggen, maar is een verantwoordelijkheid van iedereen.

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de urgentie die in de Hva t.a.v. dit onderwerp is beschreven, ook in de praktijk wordt gevoeld.

2.2 Gedeelde uitgangspunten van breed kijken, breed handelen

Tijdens de gesprekken met de vijfhoekpartners en AW kwam een aantal gedeelde uitgangspunten naar voren over breed kijken en handelen.

- Breed kijken en handelen vraagt volgens de partners om oprechte nieuwsgierigheid en nabijheid door de professional.
- Daarnaast vraagt het tijd, omdat er eerst een relatie moet worden opgebouwd en omdat het een cyclisch proces is waarbij samen met het gezin telkens nieuwe informatie en ervaringen opgenomen worden.
- Breed kijken en handelen gebeurt dus gedurende het hele ondersteuningsproces. De relatie met het gezin wordt opgebouwd, uitgebouwd en verdiept. Het kan best spannend zijn voor gezinnen als een professional door breed kijken en handelen dichtbij komt. Bovendien kan het in sommige gevallen al voldoende zijn als een situatie wordt gehoord en begrepen en is een 'vervolgtraject' niet nodig.
- Breed kijken is een verantwoordelijkheid van alle betrokken professionals: van huisarts tot sociaal werker en van jeugdhulpverlener tot aan school. Lokale teams worden in vrijwel alle gesprekken gezien als een logische partner in het breed kijken en handelen (spilfunctie).
- Bij breed kijken en breed handelen gaat het niet om één visie of overeenstemming, want juist als er breed gekeken wordt, worden verschillende perspectieven, belangen en kwetsbaarheden gezien (zowel persoonlijk en binnen het gezin als in relatie tot de maatschappelijke context). Daarbij komen dus ook spanningen en strijdigheden naar voren. Het gaat dan om stap voor stap werken aan wat er wél mogelijk is, gegeven de strijdigheden en onzekerheden.
- Breed kijken en handelen gaat om verder kijken en handelen dan de 'oplossingen' die de jeugdhulp kan bieden

2.3 Organisatorische randvoorwaarden

Om breed te kunnen kijken en breed te kunnen handelen hebben professionals ook organisatorische steun nodig, zoals het OZJ heeft toegelicht²⁰. Denk hierbij aan professionele autonomie, continuïteit van bemensing, de opdracht (en dus tijd en duur) om samen te werken en intervisie/ supervisie. Dit vraagt faciliterend beleid van overheden.

2.4 Samenhang met de Verklarende Analyse

Er bestaan verschillende methodieken en werkwijzen, die een concrete vorm geven aan (onderdelen van)²¹ breed kijken en handelen. Denk aan, Gezamenlijke Inschatting Zorgbehoefte (GIZ), één gezin één plan (1G1P), de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), de sociale netwerkstrategie (SNS), het web van positieve gezondheid, en de Verklarende Analyse, waar de laatste tijd veel aandacht voor is. Daarin worden nog andere elementen benoemd, bijvoorbeeld: naast de klachten ook de krachten en wensen expliciteren, naast persoonskenmerken ook de context in kaart brengen en het samen met gezin/ jeugdige/betrokkene doen om zo samen te komen tot een voor de hulpvrager herkenbaar beeld. In de kwaliteitscriteria voor de Verklarende Analyse wordt onderscheid gemaakt tussen de vraagverheldering (de eerste stap in het proces), een probleemanalyse en een Verklarende Analyse.

²⁰ OZJ (2025). *De menselijke maat – Hoe breng je meer menselijkheid in de jeugdhulp, in een tijd waarin tijd ontbreekt*

²¹ Luteijn en collega's, "Kwaliteitscriteria voor de Verklarende Analyse in de Jeugdzorg" (2025)

Breed kijken en handelen wordt gezien als de eerste stap van Verklarend Analyseren. Een belangrijk verschil tussen breed kijken en handelen én Verklarend Analyseren, is dat de eerste wordt gezien als een visie op houding en gedrag die altijd van belang is en de tweede als een methode die als processtap ingezet kan worden indien de problematiek daarom vraagt.

2.5 Onderbouwing in documenten en kaders

De uitgangspunten voor breed kijken en breed handelen staan reeds beschreven in diverse documenten en kwaliteitsstandaarden. Onder andere:

- [Kwaliteit in wijkteams](#)
- [Beroepscode sociaal werk](#)
- [Richtlijn 'Samen beslissen over passende hulp' van NVO/NIP/BPSW](#)
- Kennisdossiers NJi
- Instrumenten zoals [Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften \(GIZ-methodiek\) | Nederlands Jeugdinstituut](#), [Keuzehulp jeugd en gezin | Nederlands Jeugdinstituut](#) (en tientallen anderen!)
- [Werkpakketten Stevige Lokale teams](#)
- [Kwaliteitscriteria Verklarend Analyseren](#)
- [Richtinggevend Kader Toegang, Lokale Teams en Integrale Dienstverlener](#)
- Convenant Stevige lokale teams (in ontwikkeling)

2.6 In beweging

Er zijn diverse leer- en kwaliteitstrajecten gaande, waar het breed kijken en handelen onderdeel van uitmaakt. Onder andere:

- Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ) Ondersteuningsaanbod stevige lokale teams [Stevige lokale teams | Thema's | voor Jeugd & Gezin](#)
- Actualisatie competentieprofiel Jeugd- en Gezinswerker (i.s.m. BPSW)
- Traject 'Naar een gedragen fundament voor kwaliteit in de jeugdhulp'
- Leerlijn Versterken Grondhouding
- OZJ Aanpak Wachttijden "De Menselijke Maat"
- Doorbraakmethode IPW
- Leernetwerk Vakmanschap Wijkteams
- Diverse leertrajecten omtrent Verklarend Analyseren
- De Big5-methode/Toekomstgericht werken
- Leertrajecten gezinsgerichte zorg
- Leertrajecten volwassenenzorg
- 0 tot 100 teams waar WMO, Jeugdwet en Participatiewet onderdelen van de opdracht zijn (soms uitgebreid met opbouwwerk, jeugd- en jongerenwerk en jeugdgezondheidszorg).
- Presentiebenadering waarin de relatie cliënt-hulpverlener centraal staat
- Perspectiefplan bij overgang 18-/18+

Kortom, er is al veel in beweging. Een brede blik op de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen krijgt hier een plek, evenals het breed handelen door oplossingen te zoeken op andere plekken dan de jeugdhulp.

3. Advies

Zoals hiervoor (hoofdstuk 2) benoemd, is er consensus bij partners van de vijfhoek en de Associatie Wijkteams over het belang van breed kijken en breed handelen en over een aantal uitgangspunten daarbij. Wat het is en hoe je het doet staat al in verschillende documenten beschreven. Daarnaast is breed kijken en handelen al volop onderdeel van het werken en leren in dit werkveld.

We komen tot drie adviezen, als reactie op de vraag om een Kwaliteitskader Brede Analyse.

I. Ontwikkel op dit moment nog geen nieuw kader

Uit de gesprekken blijkt dat het ontwikkelen van een nieuw Kwaliteitskader Brede Analyse geen evidente meerwaarde biedt voor de praktijk van de professionals en daarmee zeer beperkt draagvlak heeft. Het kost veel tijd en energie en onze inschatting is dat de impact van een nieuw kader negatief is; het zou alleen maar verder bijdragen aan de veelheid aan kwaliteitsdocumenten

die het werkveld al heeft. Veel energie zou verloren gaan in taal vinden voor wat we er nu precies onder verstaan en wie dan wat moet doen.

II. Faciliteer ruimte voor leren en toepassen van breed kijken en handelen

We zien een opgave in het faciliteren van toepassing van het gedachtegoed van breed kijken en breed handelen. Passend bij de transformatie van de jeugdhulp en de Hervormingsagenda. Het is van belang die toepassing, het doen, te blijven faciliteren en te leren van de belemmeringen die daarbij ervaren worden.

Vanuit KBL zien we mogelijkheden dit te concretiseren in Leerlijnen omtrent Grondhouding, Verklarend Analyseren en in het traject omtrent een gedragen fundament voor kwaliteit in de jeugdhulp. In navolging van het ontwikkelen en ondertekenen van het Convenant Stevige Lokale teams is ook ruimte voor leren en toepassen nodig. Wij adviseren bovenstaande notitie als addendum bij dit convenant te voegen, zodat de ondertekenende partijen (op termijn ook breder dan de vijfhoekpartners) zich committeren aan de beschreven randvoorwaarden.

III. Pas bestaande kaders aan

De grondhouding van breed kijken en breed handelen wordt onderschreven én is nog volop in ontwikkeling. Bestaande kwaliteitskaders zijn wellicht voor verbetering vatbaar waar het gaat om breed kijken en breed handelen. Zoek de oplossing niet in wéér een nieuw kader, maar vertrek vanuit het bestaande en ontwikkel dóór. Denk bijvoorbeeld aan de Richtlijn Samen beslissen over passende hulp. Concreet betekent dit dat de partners uit de vijfhoek henzelf als opdracht stellen binnen een nader overeen te komen periode de veldnormen waar zij eigenaar van zijn aan te scherpen n.a.v. de punten uit deze notitie.

Deze adviezen zijn voorgelegd aan en overgenomen door de stuurgroep Hervormingsagenda in de vergadering van 12 december 2025.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

maart 2026